

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εικοστός.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι σφ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σφ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκάστ. ἔτος καὶ εἶνε ἐπισημασμένα. — Γραφεῖον Διδού. Ἐπὶ τῆς λειψ. Πανεπιστημίου 39.

11 Αὐγούστου 1885

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΣΤ'

Ὁ μαρκήσιος ἔνευσεν εἰς τὴν ἄμαξαν ν' ἀκολουθήσῃ, καὶ ᾠδήγησε τὴν Καρολίαν πεζῇ, ὁμιλῶν εἰς αὐτὴν ἠρέμα περὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς καὶ τῶν τέκνων τῆς. Ἄλλ' οὔτε κατὰ τὸν βραχὺν αὐτὸν δρόμον, οὔτε ὑπὸ τὰς σκιερὰς δενδροστοιχίας τῆς Ἑλβετικῆς κοιλάδος τοῦ Δενδροκομείου ᾠμίλησεν εἰς αὐτὴν περὶ ἑαυτοῦ. Μόνον ὅτ' ἐπρόκειτο νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ ὑπὸ τοὺς κρεμαμένους κλώνας τῆς κέδρου τοῦ Ζουσιέ, ἔστη καὶ εἶπεν εἰς αὐτὴν μειδιῶν καὶ ἀδιαστόως:

— Ἡξεύρετε ὅτι σήμερον πρόκειται νὰ γίνῃ ἡ ἐπίσημος παρουσιάσις μου εἰς τὴν δεσποινίδα Ξαιντράϊγ:

Εἰς τὸν μαρκήσιον ἐφάνη ὅτι ἠσθάνθη σκιρτῶντα τὸν βραχίονα τῆς Καρολίνας, ὅστις ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ βραχίονός του. Ἄλλ' ἐκείνη ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν μετ' εὐλικερινοῦς εὐσταθείας:

— Ὅχι δὲν ἤξευρα ὅτι ἦτο διὰ σήμερον.

— Σὰς κάμνω λόγον περὶ τούτου, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος, διότι γνωρίζω ὅτι καὶ ἡ μήτηρ μου καὶ ὁ ἀδελφός μου σὰς ᾠμίλησαν ἤδη περὶ τοῦ ὠραίου αὐτοῦ σχεδίου. Ἐγὼ δὲν σὰς ᾠμίλησα ποτέ περὶ αὐτοῦ διότι δὲν ἤξιζε τὸν κόπον.

— Ἐνομίτατε λοιπόν, ὅτι ἤμην ἀδιάφορος εἰς τὴν εὐτυχίαν σας;

— Τὴν εὐτυχίαν μου! Καὶ εἶνε δυνατόν νὰ ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία μου ἀπὸ μίαν ἄγνωστον; Καὶ εἶνε δυνατόν σεῖς ἡ φίλη μου νὰ τὸ λέγητε αὐτό, σεῖς ἡ ὁποία με γνωρίζετε;

— Τότε... λέγω τὴν εὐτυχίαν τῆς μητρὸς σας, ἣτις ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ.

— Αὐτὸ εἶνε ἄλλο ζήτημα, ὑπέλαβε ζωηρῶς ὁ μαρκήσιος. Θέλετε ν' ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον εἰς αὐτὸ τὸ καθίσμα, καὶ ἀφοῦ ἔχομεν ἐδῶ μοναξίαν, μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς ᾠμιλήσω ὀλίγον περὶ τῆς θέσεώς μου;

Ἐκάθισαν.

— Δὲν κρυώνετε; Ἡρώτησεν ὁ μαρκήσιος, διευθετῶν περὶ τοὺς ὤμους τῆς Καρολίνας τὰς πτυχὰς τοῦ ἐπανωφορίου τῆς.

— Διόλου. Καὶ σεῖς;

— Ὡ, ἐγὼ τόρα, χάρις εἰς σὰς ἔχω ὑγιάν λαμπράν, καὶ δι' αὐτὸ συλλογίζονται σπουδαίως νὰ με κάμουν οἰκογενειάρχην. Ἀλλὰ τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν δὲν τὴν χρειάζομαι ὅσον ὑποθέτουσιν. Ἐχει τις ἐνίοτε παιδιὰ, τὰ ὁποῖα ἀγαπᾶ... ὅπως σεῖς παραδείγματος χάριν ἀγαπᾶτε τὰ παιδιὰ τῆς ἀδελφῆς σας. Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν αὐτὰ, καὶ ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ πόθος μου εἶνε ν' ἀποκτήσω πολυαριθμούς ἀπογόνους! Ἡξεύρετε ὅτι δὲν θὰ τὸ ἐπεθύμουν ἐξ οἰκογενειακῆς ὑπερηφανείας· γνωρίζετε τὰς περὶ τούτου ιδέας μου. Οἱ περὶ ἐμὲ σκέπτονται ἄλλῶς· ἀλλὰ δυστυχῶς διὰ τοὺς περὶ ἐμὲ δὲν ἤμπορῶ νὰ μεταβάλλω τὰς ιδέας μου. Αὐτὸ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμὲ.

— Τὸ γνωρίζω, ἀπεκρίθη ἡ δεσποινὶς Σαιν-Ζενέ. Ἄλλ' ἔχετε τόσον τελείαν τὴν ψυχὴν, ὥστε ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴν ἐπιθυμῆτε νὰ γνωρίσητε τὴν ἱερωτέραν καὶ θερμότεραν στοργὴν τοῦ βίου.

— Ὑποθέσατε ὡς πρὸς τοῦτο ὅ,τι θέλετε, ὑπέλαβεν ὁ μαρκήσιος, ἀλλ' ἀναγνωρίσατε ὅπως δήποτε ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῆς μητρὸς τῶν τέκνων μου εἶνε τὸ σπουδαιότατον τῆς ζωῆς μου ζήτημα. Νομίζετε ὅτι τὴν ἱεράν αὐτὴν καὶ σοβαρωτάτην ἐκλογὴν δύναται νὰ κάμῃ τις ἄλλος ἀντ' ἐμοῦ; Παραδέχεσθε ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἐξαιρετος μήτηρ μου δύναται νὰ ἐξυπνήσῃ ἐν πρῶτῇ καὶ νὰ εἰπῇ: Ὑπάρχει κάποιος κόρη τις με μέγα ὄνομα καὶ μεγάλην περιουσίαν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ νυμφευθῇ ὁ υἱός μου, διότι καὶ οἱ φίλοι μου καὶ ἐγὼ νομίζομεν τὸ πρᾶγμα ὠφέλιμον καὶ συμφέρον; Ὁ υἱός μου δὲν τὴν γνωρίζει, ... ἀδιάφορον! δὲν θὰ τοῦ ἀρέσῃ ἴσως διόλου· καὶ τοῦτο ἀδιάφορον. Ὅα εὐχαριστηθῇ ὁμως ὁ πρωτότοκος υἱός μου, ἡ φίλη μου ἡ δούκισσα καὶ ὅλοι μου οἱ σχετικοί. Πρέπει νὰ ἦνε ἐντελῶς ἀφιλόστοργος ὁ υἱός μου ἂν δὲν ἐθυσίαζε τὰς ἀντιπαθείας του εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου. Καὶ ἂν τυχὸν ἡ δεσποινὶς Ξαιντράϊγ δὲν τὸν εὖρη τέλειον, θὰ φανῇ ἀκαξία τοῦ ὀνόματός τῆς!...» Βλέπετε κάλλιστα, φίλη μου, ὅτι ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀνόητα, καὶ θὰ μοῦ ἐφάνετο παράδο-

ζον ἂν τὰ ἐνομίσατε σπουδαία ἔστω καὶ μίαν μόνον στιγμὴν.

Ἡ Καρολίνα μάτην προσεπάθησε νὰ καταστείλῃ τὴν ἄρρητον χαρὰν, ἣν ἐπροξέτειν εἰς αὐτὴν ἡ δὴλωσις αὕτη. Ἄλλ' ἐνεθυμήθη τυχῶς τοὺς λόγους τοῦ δουκὸς καὶ τὸ πρὸς ἑαυτὴν καθήκον τῆς.

— Καὶ σεῖς μὲ φαίνεσθε παράδοξος, ὑπέλαβεν. Δὲν ἐδώκατε τὸν λόγον σας εἰς τὴν μητέρα σας καὶ εἰς τὸν ἀδελφὸν σας νὰ ἰδῆτε κατὰ τὴν θρησκείαν ἡμέραν τὴν δεσποινίδα Ξαυντρούγ;

— Ναί, καὶ θὰ τὴν ἰδῶ ἀπόψε. Εἶνε συνέντευξις ἥτις παρεσκευάσθη ὡς κατὰ τύχην προερχομένη καὶ οὐδεμίαν θὰ μοῦ ἐπιβάλλῃ ὑποχρέωσιν.

— Δὲν παραδέχομαι τὴν ὑπεκφυγὴν αὐτὴν παρὰ τῆς συνειδήσεως τοῦ μαρκησίου Βιλλεμέρ. Ἐδώκατε τὸν λόγον σας νὰ κάμετε ὅ, τι δυνατόν διὰ νὰ ἐκτιμῆσθε τὴν ἀξίαν τῆς κόρης αὐτῆς καὶ νὰ ἐκτιμηθῆτε παρ' αὐτῆς.

— Κ' ἐγὼ τὸ ἐπιθυμῶ νὰ κάμω πρὸς τοῦτο ὅ, τι δυνατόν! ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος, γελῶν ἤρεμον καὶ γλυκύν γέλωτα, ὅστις τοσοῦτον ἐκάλλυνεν αὐτόν, ὥστε ἡ Καρολίνα ἐθαμβώθη ἐκ τοῦ βλέμματός ὅπερ ἠτένισεν ἐπ' αὐτὴν.

— Ἐπεριπαίξατε λοιπὸν τὴν μητέρα σας; ὑπέλαβεν ἡ Καρολίνα, ἀμυνομένη μέχρι ἐσχάτων. Δὲν σὰς ἐνόμιζα ἰκανὸν νὰ τὸ κάμετε.

— Καὶ ἀληθῶς εἶμαι ἀνίκανος! ἀπήντησεν ὁ κ. Βιλλεμέρ, ἀναλαμβάνων πᾶσαν αὐτοῦ τὴν σοβαρότητα. Ὅτε μ' ἐτίσασαν νὰ δώσω τὴν ὑπόσχεσιν ἐκείνην, δὲν ἐγέλων, σὰς τὸ ὀρκίζομαι. Ἡμῶν δυστυχέστατος καὶ βαρέως ἀσθενής. Ἡσθάνομαι ὅτι ἀπέθνησκον, καὶ ἐνόμιζα ὅτι ἡ ψυχὴ μου εἶχεν ἤδη ἀποθάνει. Ἐνέδωκα εἰς φιλοστόργους ἀλλὰ σκληρὰς πιέσεις, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μὲ ἄφινον νὰ τελειώσω ἐν εἰρήνῃ. Ἄλλ' ἀνεκλήθη καὶ πάλιν εἰς τὴν ζωὴν. Ἐκκαμα νέαν μαζὴν τῆς συμφωνίας καὶ αἰσθάνομαι τὴν ἐκείνου μου πλήρη νεότητος καὶ μέλλοντος. Ὁ ἔρωσ σφιγρὰ ἐντός μου, ὅπως οἱ χυμοὶ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ δένδρου. Ναί! ὁ ἔρωσ, δηλαδὴ ἡ πίστις, ἡ δύναμις, τὸ αἶσθημα τῆς ἀθανάτου μου ὑπάρξεως, τῆς ὁποίας ὀφείλω λόγον εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὅχι εἰς τὰς ἀνθρωπίνους προλήψεις: Θέλω νὰ εὐτυχίσω, ἐγὼ, νὰ ζήσω, καὶ νὰ νυμφευθῶ μόνον ἂν ἀγαπήσω μὲ ὅλας τῆς ψυχῆς μου τὰς δυνάμεις! — Μὴ μοῦ λέγετε, ἐξηκολούθησεν ἀμέσως, πρὶν ἢ λάβῃ καιρὸν ἡ Καρολίνα ν' ἀπαντήσῃ, ὅτι ἔχω καθήκοντα ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος. Δὲν εἶμαι ἀσθενής καὶ ἀναποφάσιτος ἄνθρωπος. Δὲν τρέφομαι μὲ κενὰς καὶ τετριμμένας συνθηματικὰς φράσεις, οὐδὲ θέλω νὰ γίνω θυμὰ καὶ δούλος τῶν χυμακρῶν τῆς φιλοδοξίας. Ἡ μήτηρ μου ἐπιθυμῶν τῆς ἔχει ν' ἀποκτήσῃ τὸν πλοῦτον καὶ ἀπατᾷ ἑαυτὴν. Ἡ ἀληθὴς τῆς εὐτυχίας καὶ ἡ ἀληθὴς τῆς δόξας εἶνε ὅτι κατῶρ-

θῶσε νὰ στερηθῇ τὰ πλούτη διὰ νὰ σώσῃ τὸν πρωτότοκον υἱὸν τῆς. Εἶνε δὲ τὴν πολὺ πλουσιωτέρα, ἀφ' ὅτου ἠσφάλισα τὴν ὑπαρξίν τῆς διὰ τῶν λειψάνων τῆς ἰδικῆς μου περιουσίας, ἢ πρὸ δέκα ἐτῶν, ὅτε ἐζῆ βίον περίτρομον καὶ ἀκροσφαλῆ, ὅστις ἐπρόκειτο νὰ χειροτερεύσῃ ἐτι μᾶλλον. Βλέπετε ὅτι ἐπραξά ὑπὲρ αὐτῆς ὅ, τι ἠδυνάμην νὰ πράξω! Ἐχω ἰδέας ἐξημμένας, ἕνεκα τῶν σπουδῶν καὶ τῶν μελετῶν ὅλου μου τοῦ βίου. Ἦὰς κατέστειλα. Ἐπέφερα ὀδύνας καὶ λύπας φρικτὰς τὰς ὁποίας ποτὲ τῆς δὲν ἐγνώρισεν. Ἐπέστην ἀληθινὰς βασάνους ὑπὸ τῆς ἰδίας μου καρδίας, καὶ τὴν ἀπῆλλαξα τῆς λύπης τοῦ νὰ ἰδῶ καὶ τὰ μαρτύριά μου. Ἐταλαιπωρήθη μάλιστα ἕνεκα αὐτῆς, καὶ οὐδέποτε παρεπονέθη. Εἶδα, ἐξ αὐτῆς τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ὅτι ἠσθάνετο ἐξαιρετικὴν ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ μου στοργὴν, καὶ γνωρίζω ὅτι ἐνόμιζεν αὐτὴν καθῆκόν τῆς προ: τὸν πρεσβύτερον καὶ μεγαλειότερους τίτλους ἔχοντα υἱὸν τῆς. Κατέπνιξα τὴν πικρίαν αὐτῆς τῆς ὀδύνης μου, καὶ καθ' ἣν ἡμέραν ὁ πρωτότοκος ἀδελφός μου μ' ἐπέτρεψε νὰ τὸν ἀγαπήσω, τὸν ἠγάπησα περιπαθῶς. Ἄλλὰ πόσας ὁμῶς, πρὸ τούτου, κατέπειν κρυφίως περιφρονήσεις καὶ πικροὺς χλευασμοὺς καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς μητρὸς μου, ἥτις συνεμάχει μετ' ἐκείνου κατὰ τῆς σοβαρότητος δῆθεν τῆς διανοίας μου καὶ τῆς ζωῆς μου! Δὲν ἐπειραζόμην δι' αὐτὸ, διότι κατενόουν τὰς πλάνας τῶν καὶ τὰς προλήψεις τῶν. Ἄλλὰ χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνωνται μ' ἐπροξένοιον ὀδύνην μεγάλην. . .

Ἐν μέσῳ τούτης ἀηδίας, ἐν μόνον πρᾶγμα ἠδύνατο νὰ ἐλκύσῃ μοναστικὸν ἄνθρωπον — ὡς ἐγὼ, — ἢ ἀπὸ τῶν γραμμάτων δόξα. Ἡσθάνομαι ἐντός μου ἀόριστόν τινα φλόγα, ὄρμην πρὸς τὸ ὠραῖον, δυναμένην νὰ μοῦ περιποιήσῃ πολλὰς συμπαθείας. Ἄλλ' εἶδον ὅτι καὶ ἡ δόξα αὐτὴ ἠθελε προσβάλλει τὰς ἰδέας καὶ τὰς πεποιθήσεις τῆς μητρὸς μου, καὶ ἀπεφάσισα νὰ κρυβῶ ὑπὸ τὴν ἀνωνυμίαν καὶ νὰ μὴ ἀφήσω νὰ ὑποπτευθῇ καὶ ἡ πατρότης τοῦ ἔργου μου. Εἰς σὰς μόνον ἐξεμυστηρεύθη τὸ μυστικόν μου, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε πρέπει ν' ἀποκαλύψετε δὲν προσθέτω ἐνόση ζῆ ἢ μήτηρ μου διότι βδελύττομαι τὰς νοεράς ταύτας ἀποσιωπήσεις, τοὺς πατροκτόνους αὐτοὺς διαλογισμοὺς, οἵτινες φαίνονται ἐπικαλούμενοι τὸν θάνατον ἐπ' ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν ν' ἀγαπῶμεν περισσότερον ἡμῶν τῶν ἰδίων. Εἶπα οὐδέποτε, διὰ νὰ μὴ ἔχω τὸ προαίσθημα προσωπικῆς εὐχαριστήσεως, δυναμένης νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρὸς μου λύπην μου.

— Σὰς ἐγχαίνω εἰς ὅλα αὐτὰ, καὶ σὰς θαυμάζω, ὑπέλαβεν ἡ δεσποινὴ Ξαυν-Ζενέ: ἀλλὰ μὲ φαίνεται, ὅτι τὰ περὶ τοῦ γάμου σας δύνανται κάλλιστα νὰ διορθωθῶν, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς

οἰκογενεῖς σας καὶ τὰς ἰδικὰς σας ἐπιθυμίας.

Ἀποῦ λέγεται, ὅτι ἡ δεσποινὴ Ξαυντρούγ εἶνε ἀξία σας, διατί, πρὶν βεβαιωθῆτε περὶ τούτου, λέγετε ἐκ τῶν προτέρων ὅτι εἶνε ἀδύνατον αὐτὸ καὶ ἀπίθανον; Ἐδῶ δὲν σὰς ἐνοῶ διόλου καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ἔχετε νὰ μοῦ εἰπῆτε λόγους σπουδαίους καὶ εὐλόγους.

Ἡ Καρολίνα ἐλάλει τοσοῦτον εὐσταθῶς, ὥστε μετεβλήθησαν αἶφνης αἱ διαθέσεις τοῦ μαρκησίου. Ἦτο ἔτοιμος ν' ἀνοίξῃ πρὸς αὐτὴν τὴν καρδίαν του, τὰ πάντα κινδυνεύων, καὶ ἠσθάνετο ὅτι ἀμυδρὰ τις ἐλπίς τὸν παρῶρα εἰς τοῦτο. Ἐκείνη διέλυσεν αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀπέμεινεν αὐτὸς περίλυπος καὶ καταβεβλημένος.

— Βλέπετε λοιπὸν, ὑπέλαβεν ἡ Καρολίνα, ὅτι δὲν ἔχετε τί νὰ μοῦ ἀπαντήσετε;

— Ἐχετε δικαίον, ἀπήντησεν ἐκείνος. Δὲν εἶχα τὸ δικαίωμα νὰ σὰς εἰπῶ, ὅτι ἡ δεσποινὴ Ξαυντρούγ θὰ μοῦ ἦτο βεβαίως ἀδιάφορος. Τὸ γνωρίζω, ἀλλὰ σεῖς δὲν δύνασθε νὰ κρίνετε ποῖοι μυστικοὶ λόγοι μοῦ παρέχουσι τὴν περὶ τούτου βεβαιότητα. Ἄς μὴ γείνη πλεον λόγος περὶ αὐτῆς. Ἦθελα μόνον νὰ σὰς πείσω, ὅτι ἔχω ἐπὶ τοῦ προκειμένου πλήρη ἐλευθερίαν πνεύματος, καὶ ὅτι ἡ συνείδησίς μου ἀσκεῖ ἀμείωτα τὰ δικαιώματά της. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ἐπέλθῃ αἶφνης τοιαύτη τις σκέψις: Ὁ Κ. Βιλλεμέρ θὰ νυμφευθῇ χάριν χρημάτων, ὑπολήψεως καὶ ἐπιρροῆς! Ὡ! αὐτὸ φίλη μου, σὰς ἱκετεύω, μὴ τὸ πιστεύετε ποτέ! Τοιαύτη ταπεινὴ δι' ἐμὲ ἰδέα σας θὰ ἦτο τιμωρία, τῆς ὁποίας δὲν κατέστην ἀξίος δι' οὐδὲν μου παράπτωμα, δι' οὐδὲν μου σφάλμα πρὸς ὑμᾶς ἢ πρὸς τὴν οἰκογενεῖάν μου. Ἐπιθυμῶ ἐπίσης ἐξ ἑτέρου νὰ μὴ μὲ μεμφθῆτε, ἂν τύχῃ καὶ ἀναγκασθῶ ν' ἀντιταχθῶ εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῆς μητρὸς μου περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς μου. Ἐνόμισα ὅτι καθῆκον εἶχα νὰ σὰς εἰπῶ ὅ, τι δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν δῆθεν ἰδιοτροπίαν μου. Μὲ κηρύττετε τὴν ἀθῶν ἐκ τῶν προτέρων, ἂν ἀργὰ ἢ γρήγορα εὐρεθῶ εἰς θέσιν νὰ δηλώσω εἰς τὴν μητέρα μου καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν μου ὅτι δύναμαι νὰ δώσω εἰς αὐτοὺς τὸ αἷμα μου, τὴν ζωὴν μου, τοὺς τελευταίους μου πόρους, καὶ αὐτὴν τὴν τιμὴν μου, ἀλλ' ὅχι καὶ τὴν ἠθικὴν μου ἐλευθερίαν καὶ τὰς ἐνδομύχους μου πεποιθήσεις: Αὐτὸ ποτέ! Αὐτὸ εἶνε ἰδικόν μου εἶνε ὁ μόνος πλοῦτος τὸν ὁποῖον φυλάττω, διότι αὐτὸ μοῦ τὸ ἔδωκεν ὁ Θεός, καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα!

Οὕτως ἡμιλῶν ὁ μαρκήσιος εἶχε θέσει τὴν χεῖρα του ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἐθλίβεν αὐτὴν ἰσχυρῶς. Ἦ ἐνεργὸς καὶ χαριεσσα συνάμα μορφή του ἐξέφραζε πίστιν ἀπεριόριστον καὶ πλήρη ἐνθουσιασμοῦ. Ἡ δὲ Καρολίνα, ἐξαλλος, ἐφοβήθη μὴ ἐνόησεν αὐτὸν καὶ ἐφοβήθη ἐπίσης μήπως ἠπατᾷτο. Ἄλλ' ὅ, τι δῆποτε καὶ ἂν συνέβαινεν ἐν

τῇ ψυχῇ αὐτῆς, χωρὶς ἐκείνη νὰ τὸ θέλῃ, ἔπρεπε νὰ φαίη ὅτι οὐδ' ὑπέθετε καὶ ὅτι ὁ μαρκήσιος τὴν ἐσυλλογίζετο. Ἡ Καρολίνα εἶχεν πολλὴν γενναϊότητα καὶ ἀρκετὴν μάλιστα ὑπερηφάνειαν. Ἀπήντησε λοιπὸν ὅτι δὲν προσῆκεν εἰς αὐτὴν νὰ ἐκφρασθῇ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἀλλ' ὅτι, τὸ κατ' αὐτὴν, τοσοῦτον εἶχεν ἀγαπήσει τὸν πατέρα τῆς, ὥστε θὰ ἐθυσίαζεν εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὴν τὴν καρδίαν τῆς, ἂν ἠδύνατο διὰ τοιαύτης ἀνεπιφυλάκτου θυσίας νὰ κρατεῖν τὴν ζωὴν του.

— Προσεῖξατε, προσέθηκε μετ' ὀλίγον μετὰ πολλῆς θερμότητος, καὶ ὅ, τι δῆποτε ἀποφασίσετε σήμερον ἢ βραδύτερον, μὴ λησμονήσετε τοῦτο: ὅτι, ὅταν οἱ ἀγαπητοὶ μας γονεῖς δὲν ὑπάρχωσι πλέον, φοβερὰν ἔχει ἐπὶ τῆς ψυχῆς μας εὐγλωττίαν πᾶν ὅ, τι ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν, καὶ δὲν τὸ ἐπράξαμεν, ἵνα παρατείνωμεν καὶ ἐνισχύσωμεν τὴν ζωὴν τῶν. Ἡ ἐλαχίστη ἀμέλεια κορυφοῦται τότε εἰς ἀμάρτημα μέγα, οὐδεμίαν δ' εὐτυχίαν οὐδ' ἀνάπαυσιν δύναται τις νὰ αἰσθανθῇ, ὅταν ἀναλογίζεται, ὅτι ἐξήσκησε μὲν τὰ δικαιώματα τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας, ἀλλ' ἐλύπησεν ὁμῶς προσφιλῆ μητέρα ἥτις δὲν ζῆ πλέον.

Ὁ μαρκήσιος ἐσφιγρῆς σιωπηλῶς καὶ σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα τῆς Καρολίνας. Οἱ λόγοι τῆς εἶχον βάλει κατὰ σκοποῦ, καὶ πολλὴν ὀδύνην ἐπροξένησαν εἰς αὐτόν.

Ἐκείνη ἠγέρθη τότε, καὶ αὐτὸς ἔτεινε πάλιν τὸν βραχιονά του, ἵνα τὴν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς ἀμάξης.

— Μείνατε ἡσυχος, τῇ εἶπε λύων τὴν σιωπὴν καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεχωρίζετο αὐτῆς: δὲν θὰ πληγώσω ποτὲ ἀποτόμως τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς μου. Εὐχηθῆτε δὲ νὰ ἔχω, ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμὴ, τὴν εὐγλωττίαν νὰ τὴν πείσω! Ἄν δὲν τὸ κατορθώσω. . . διὰ σὰς θὰ ἦνε ἀδιάφορον τόσῳ τὸ χειρότερον δι' ἐμὲ.

Εἶπεν εἰς τὸν ἀμαξηλάτην τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐγεινεν ἄφαντος.

ΙΖ'

Δὲν ἦτο πλέον δυνατόν εἰς τὴν Καρολίαν νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τοῦ πάθους τὸ ὁποῖον ἐπέπνεε. Ἐν δὲ μόνον μέσον ἀμύνης τῇ ἀπέμεινεν, ἵνα μὴ ἀνταποκριθῇ εἰς αὐτό: ἢ νὰ μὴ τὸ μαντεύσῃ ποτέ, ἢ νὰ μὴ φανῇ καὶ ἀποδεχομένη, ὅτι ὁ μαρκήσιος ἠθελε τολμήσει νὰ τῇ ἡμιλῆσῃ καὶ πάλιν περὶ αὐτοῦ, ἔστω καὶ πλαγίως. Ἀπεφάσισε ν' ἀποθαρρύνῃ αὐτὸν τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ εἰσεναλάβῃ πλέον τὸν λόγον, καὶ νὰ μὴ εὐρεθῇ πλέον μόνη μετ' αὐτοῦ, ὅπως στερήσῃ αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ νικήσῃ τὴν φυσικὴν του δειλίαν διὰ τῆς αὐξούσης συγκινήσεως.

Ἀποφασίσασα οὕτω περὶ τοῦ πρακτέου, ὑπέλαβεν ἑαυτὴν ἡσυχον: ἀλλ' ἠναγκάσθη ἐν τού-

τοισ νά ἐνδώσῃ εἰς τὴν φύσιν, καὶ ἡσθάνῃ τὴν καρδίαν αὐτῆς ἀναλυομένην εἰς λυγμούς. Παρεδόθη δὲ εἰς τὴν ὀδύνην τῆς ταύτης, διανοομένη ὅτι, ἀφοῦ τὰ πράγματα δὲν ἦτο δυνατόν νά μεταβληθῶσι, καλλίτερον ἦτο νά ἡττηθῇ τις ὑπὸ παροδικῆς ἀδυναμίας ἢ νά παλαίῃ πρὸς ἑαυτὸν μέχρις ἀδυνατοῦ. Ἐγνώριζε καλλίστα ὅτι παλαίων τις ἐκφανῶς, ἀρύεται μείζονα δύναμιν ἐκ τῶν προσωπικῶν αὐτοῦ ὁρμηφύτων, κ' εὐρίσκει τέλος διέξοδόν τινα, συμβιβάζομενος πρὸς τὴν αὐστηρότητα τοῦ καθήκοντος ἢ κάμπτων τὴν ἀμείλικτον μοῖραν. Ἀπεφάσισε δὲ οὕτω νά μὴ ὀνειροπολῇ πλέον μηδὲ νά σκέπτεται. Προτιμότερον ἦτο δι' αὐτὴν νά ταπῆ καὶ νά κλιῖσθαι.

Δὲν ἐπανείδε πλέον τὸν Κ. Βιλλεμέρ ἢ τὸ ἐσπέρας, περὶ τὸ μεσονύκτιον καθ' ἣν ὥραν ἀπεχώρουν οἱ οἰκῆοι. Ἦλθε δὲ οὗτος μετὰ τοῦ δουκός, κ' ἔφερον ἀμφοτέρω ἐνδυμασίαν ἐσπερινῆς ἐπισκέψεως, διότι ἤρχοντο ἀπὸ τῆς δουκίσσης Δυνιέρ.

Ἡ Καρολίνα ἠθέλησε ν' ἀποχωρήσῃ καὶ αὐτὴ ἀλλ' ἡ μαρκησία τὴν ἐκράτησε, λέγουσα:

— Τί νά γείνη, ἀγάπη μου! Θὰ κοιμηθῆτε ἀπόψε ὀλίγον ἀργότερα. Ἄλλ' ἀξίζει τὸν κόπον νά ἰδοῦμεν τί ἀπέγεινεν.

Ἡ ἐξήγησις δὲν ἐβράδυνεν.

Ὁ δούξ εἶχε τὸ ἦθος διαστάζον καὶ οἰονεὶ ἐκπεπληγμένον ἄλλὰ τοῦ μαρκησίου ἢ μορφή ἦτο ἥρεμος καὶ ἀνεπίπλαστος.

— Μητέρα, εἶπεν, εἶδα τὴν δεσποινίδα Ξαντράιγ. Εἶνε ὠραία, χαριεστάτη, θελατικωτάτη. Δὲν ἤξευρα, τῆ ἀληθείᾳ, ποῖα αἰσθήματα δὲν θὰ ἠδύνατο νά ἐμπνεύσῃ εἰς ἐκεῖνον ὅστις θὰ εἶχε τὸ εὐτύχημα νά τῆς ἀρέσῃ, ἀλλ' ἐγὼ δυστυχῶς δὲν εἶχα αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν. Δὲν μ' ἐκύτταξε κἂν δευτέραν φοράν, διότι ἡ πρώτη φαίνεται, τῆς ἤρκεσε νά μὲ κρίνῃ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μαρκησία ἐσίγα κατάπληκτος, ὁ μαρκησὶς λαβὼν ἡσπασθῆ τὰς χεῖρας τῆς, καὶ προσέθηκε:

— Ἄλλ' αὐτὸ δὲν πρέπει διόλου νά σᾶς λυπήσῃ. Τούναντιον μάλιστα, ἐπιστρέφω πλήρη ἐλπίδων, ὀνειρῶν καὶ σχεδίων. Ἐμυρίσθην... ὦ! τὸ ἐμυρίσθην ἀμέσως, ἐν ἄλλο συνοικέσιον, τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς προξενήσῃ πολὺ περισσοτέρην χαράν.

Ἡ Καρολίνα ἐξ ἐκάστης λέξεως ἦν ἤκουεν, ἡσθάνετο ἑαυτὴν κυμαινομένην μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Ἄλλ' ἡσθάνετο ἐπίσης ὅτι ὁ δούξ εἶχεν ἐπ' αὐτῆς προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς του, διεννοεῖτο δὲ ὅτι καὶ ὁ μαρκησὶς τὴν θεώρει κρυφίως. Προσεποιήθη ἐπομένως ἀπάθειαν. Ἐφάνετο μὲν ὅτι εἶχε κλαύσει· ἀλλ' ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἀδελφῆς τῆς ἠδύνατο καλλίστα νά ὑποθεθῇ ἢ μόνῃ τῶν δακρύων τῆς αἰτία. Καὶ αὐτὴ τὸ

εἶχεν εἰπεῖ, καὶ ὁ μαρκησὶς ὑπῆρξε μάρτυς αὐτῶν, ὅτε ἡ ἀδελφὴ τῆς ἀνεχώρει.

— Ἐλα, υἱέ μου, εἶπεν ἡ μαρκησία, μὴ με τυραννεῖς... καὶ ἂν ὁμιλῆς σπουδαίως...

— Ὅχι, ὄχι, εἶπεν ὁ δούξ χαριεντιζόμενος ἐρωτοτρόπως, δὲν εἶνε σπουδαῖον...

— Τούναντιον! ἀνεφώνησεν ὁ Οὐρβανός, ὅστις ἦτο ἐκτάκτως εὐθυμος. Τὸ πρᾶγμα φαίνεται πιθανώτατον καὶ πολὺ εὐχάριστον...

— Τούλάχιστον εἶνε παράδοξον... καὶ ἀρκετὰ βρωμντικόν! ὑπέλαθεν ὁ δούξ.

— Ἐλάτε τώρα! ἀνεκράξεν ἡ μαρκησία, τελειώσατε τὰ αἰνίγματά σας!

— Λοιπὸν, διηγῆσαι, εἶπεν ὁ δούξ μειδιῶν εἰς τὸν ἀδελφόν του.

— Εὐθύς, ἀμέσως, ἀπεκρίθη ὁ μαρκησὶς. Ἄλλ' εἶνε διήγημα ὑλόκληρον, καὶ πρέπει νά προχωρήσω μὲ τάξιν. Φαντάσου, μητέρα, ὅτι φθάνομεν εἰς τῆς δουκίσσης ὠραῖοι καὶ οἱ δύο καθὼς μᾶς βλέπετε... Ὅχι! ἀκόμη ὠραιότεροι, διότι καὶ τῶν δύο μας ἡ φυσιογνωμία εἶχεν ἦθος κατακτῆσεως, τὸ ἦθος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τόσον πολὺ ἀρμόζει εἰς τὸν ἀδελφόν μου, καὶ τὸ ὁποῖον πρώτην φοράν ἀνελάμβανον ἐγὼ, ἀνεπιτυχῶς, καθὼς θὰ ἰδῆτε ἐντὸς ὀλίγου.

— Δηλαδή, ὑπέλαθεν ὁ δούξ, ἐφάνισο τρομερὰ ἀφηρημένος, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν εὐθύς, ἀντὶ νά κυττάξῃ τὴν δεσποινίδα Ξαντράιγ, ἤρχισεν νά κυττάξῃ μίαν εἰκόνα τῆς Ἄννης τῆς Ἀυστριακῆς, ἡ ὁποία πρὸ μικροῦ εἶχε τεθῆ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς δουκίσσης.

— Ἄ! εἶπεν ἡ μαρκησία στεναζούσα, καὶ ἦτο τόσον ὠραία αὐτὴ ἡ εἰκὼν;

— Ὁραιοτάτη! ἀπήντησεν ὁ Οὐρβανός. Θὰ μοῦ εἰπῆτε ἴσως, ὅτι δὲν ἦτο ἡ ὦρα νά τὸ παρατηρήσω· ἀλλὰ θὰ ἰδῆτε, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦλθε λαμπρὰ! Ἡ δεσποινὶς Ἀρτεμὶς ἐκάθητο πλησίον τῆς ἐστίας μὲ τὴν δεσποινίδα Δυνιέρ καὶ μὲ δύο τρεῖς ἄλλας δεσποινίδας εὐγενῶν οἰκογενειῶν, μὲ ἀγγλικὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἡττον φυσιογνωμίαν. Ἐνῶ οἱ ἀφηρημένοι ὀφθαλμοὶ μου προσηλούντο εἰς τὸ στρογγύλον πρόσωπον τῆς μακαρίτιδος βασιλίσσης, ὁ ἀδελφός μου, νομίζων ὅτι τὸν παρακολουθῶ, προχωρεῖ ἐμπρὸς ὡς πρωτότοκος, χαίρει ἐν πρώτοις τὴν δούκισσαν, κατόπιν τὴν θυγατέρα τῆς, καὶ γενικῶς μετὰ τοῦτο τὸν νεαρόν ὄμιλον, καὶ ἀναγνωρίζει εὐθύς, μὲ τὸ ἀέτιον βλέμμα του, τὴν ὠραίαν Ἀρτεμίν, τὴν ὁποῖαν εἶχε νά ἰδῆ ἀπ' ὅτου ἦτο πενταετής. Ἀφοῦ προσμεμείδισε εἰς τὸν προνομιούχον ἐκεῖνον κύκλον καὶ περιῆλθε τοὺς ἄλλους μετὰ τῆς μετριόφρονος ἀλλὰ καὶ θριαμβευτικῆς συνάμα κομψότητος, τὴν ὁποῖαν μόνον αὐτὸς γνωρίζει, ἔρχεται πάλιν πρὸς ἐμέ, ὅστις τὴν στιγμὴν ἐκείνην διευθυνόμενος πρὸς τὴν δούκισσαν, καὶ μοῦ λέγει, ὠργισμένος μὲν ἀλλὰ ταπεινῆ τῆ φωνῆ. «Ἐλα λοι-

πόν! τί κάμνεις αὐτοῦ;» Ὁρμῶ τότε, χαίρειτῶ κ' ἐγὼ τὴν δούκισσαν, καὶ προσπαθῶ ν' ἀτενίσω τὴν μνηστὴν μου... ἀλλὰ μοῦ ἐστρεφεν ἀκριβῶς τὰ νῶτα! Κεκῶς οἰωνός! Ὁπισθοχωρῶ πρὸς τὴν ἐστίαν, διὰ νά φανῶ κ' ἐγὼ κἄπως, ἡ δὲ δούκισσα μοῦ ἀποτεινεί τὸν λόγον, μὲ τὴν φιλάνθρωπον πρόθεσιν νά μοῦ δώσῃ ἀφορμὴν νά διακριθῶ. Ἡμῆν ἔτοιμος, σᾶς ἠρξίζομαι, νά ὁμιλήσω ὡς βιβλίον· ἀλλὰ θὰ ἦτο μάταιος ὁ κόπος. Ἡ δεσποινὶς Ξαντράιγ δὲν μ' ἐβλεπε διόλου, οὐδὲ μὲ ἤκουε. Ὡμίλει σιγὰ μὲ τὰς ἄλλας συνομηλικούς τῆς. Τέλος πάντων στρέφεται καὶ μὲ θεωρεῖ μὲ πολλὴν ἐκπληξιν καὶ μὲ πολὺ περισσοτέρην ψυχρότητα. Μὲ παρουσιάζουν εἰς τὴν γείτονά τῆς τὴν δεσποινίδα Δυνιέρ, νεάνιδα κυφὴν καὶ ἀρκετὰ πνευματώδη, ὡς μ' ἐφάνη, ἥτις κουντᾷ τὸν βραχίονά τῆς, ἀλλὰ εἰς μάτην, καὶ ἀναγκάζομαι πάλιν ἐγὼ νά ἐπιστρέψω εἰς τὸ βῆμά μου, δηλαδή εἰς τὴν ἐστίαν, χωρὶς κἂν νά προκαλέσω ἐν ἐρήθῃ. Δὲν τὰ χάνω ὅμως διόλου καὶ ἐπαναλαμβάνω τὴν συνδιάλεξίν μου μετὰ τοῦ δουκός, λέγω μερικὰς φράσεις λίαν συνετὰς περὶ τῆς συνεδριάσεως τῆς βουλῆς, ὅτε ἀκούω συναυλίαν γελῶτων καταπινομένων ἀπὸ τοῦ κύκλου τῶν κορασιδῶν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μ' ἐθεώρουν ἡλίθιον. Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἐγὼ δὲν τὰ χάνω διόλου. Ἐξασκοῦμαι, καὶ ἀφοῦ εὐκόλως κατέδειξα τὴν εὐφράθειάν μου, ἐρωτῶ περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης εἰκόνας πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν τοῦ δουκός Δυνιέρ, ὅστις βεβαίως πολὺ ἐπεθύμει νά καταδείξῃ τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματός του. Ἐνῶ δ' ἐκεῖνος μὲ φέρει πλησίον τῆς εἰκόνας, διὰ νά μὲ κάμῃ νά θαυμάσω τὸ κάλλος τῆς ἐργασίας τῆς, ὁ ἀδελφός μου λαμβάνει τὴν θέσιν μου, καὶ ὅταν ἐγὼ ἐπιστρέφω, τὸν εὐρίσκω καθήμενον μετὰ τῆς δουκίσσης καὶ τῆς θυγατρὸς τῆς, δύο βήματα μακρὰν τῆς δεσποινίδος Ἀρτέμιδος, καὶ ἀναμειγμένον ἐντελῶς εἰς τὴν ὁμιλίαν τῶν κορασιδῶν.

— Εἶν' ἀλήθεια, υἱέ μου; εἶπεν ἡ μαρκησία εἰς τὸν δούκα μετὰ τινος ἀνησυχίας.

— Ἀληθέστατον! ἀπεκρίθη ἀπελῶς ὁ δούξ. Εἶχα ἀρχίσει τὴν πολιορκίαν, καὶ ἤλπιζα ὅτι ὁ Οὐρβανός θὰ ἐκινεῖτο διὰ νά μὲ πλησιάσῃ. Ἄλλὰ, παντάπασιν! Μ' ἀφίνει ὁ προδότης μόνον ἐκτεθειμένον εἰς τὸ πῦρ τῆς μάχης, καὶ μὲ τὸν Θεόν, ἐπολέμησα κ' ἐγὼ ὅπως ἤμπορεσα. Τί συνέβη κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα, θὰ σᾶς τὸ εἰπῆ ὁ ἴδιος.

— Τὸ φαντάζομαι! ὑπέλαθεν ἀπελπίς ἡ μαρκησία. Θὰ ἐσυλλογιζέτο καθε ἄλλο πρᾶγμα.

— Μὲ συγχωρεῖτε, μητέρα, ὑπέλαθεν ὁ μαρκησὶς. Οὔτε σκοπὸν οὔτε καιρὸν εἶχα, διότι ἡ δούκισσα ἀφῆκε τὸν Γαετάνον μὲ τὰς κορασιδας, μ' ἐπῆρε κατὰ μέρος καὶ γελῶσα χωρὶς νά θέλῃ μοῦ εἶπε τοὺς ἀξιωματικῶν αὐτοῦς λόγους, τοὺς ὁποίους σᾶς ἀναφέρω κατὰ λέξιν:

— Ἀγαπητέ μου μαρκησὶς, συμβαίνει ἐδῶ κατὰ ἀπόψε, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει φοβερὰ μὲ σιτηνὴν κομφοδίαν. Φαντασθῆτε ὅτι ἡ κόρη... τὴν ὁποῖαν εἶνε περιττόν νά ὀνομάσω, σᾶς ἐκλαμβάνει ὡς τὸν ἀδελφόν σας, κ' ἐπιμένει ἐπομένως νά θεωρῆ τὸν ἀδελφόν σας ὡς σᾶς. Εἰς μάτην τῆς λέγομεν ὅτι ἀπατᾶται. Ἰσχυρίζεται ὅτι θέλομεν νά τὴν γελᾶσωμεν, ὅτι αὐτὴ δὲν γελᾶται, καί... νά σᾶς τὰ εἰπῶ ὅλα τέλος πάντων; — Βεβαίως, κυρία δούκισσα· εἶσθε καλὴ φίλη τῆς μητρὸς μου, καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νά μ' ἀφήσετε εἰς πλάνην. — Πολὺ σωστά! Δὲν πρέπει νά σᾶς ἀφήσω εἰς πλάνην. Θὰ ἐλυπούμην πολὺ δι' αὐτό, καὶ πρέπει νά μάθετε ἀμέσως ποῦ εὐρίσκονται τὰ πράγματα. Ὁ δούξ τῆς φαίνεται θελατικωτάτος, καὶ σᾶς... — Κ' ἐγὼ φοβερὸς! ἐλάτε, εἰπέτε το. — Σεῖς δὲν τῆς φαίνεσθε τίποτε· δὲν σᾶς βλέπει, δὲν θεωρεῖ, δὲν ἀκούει ἄλλον παρὰ τὸν δούκα· ἂν δὲν ἤξευρα πόσον ἀγαπᾶτε τὸν ἀδελφόν σας, δὲν σᾶς τὸ ἔλεγα...

Καθησύχασα ἀμέσως τὴν δούκισσαν, καὶ τόσην χαρὰν τῆς ἐξέφρασα ὅτι ὁ ἀδελφός μου ἦτο δυνατόν νά προτιμηθῇ ἀπ' ἐμέ, ὡστε ἐπανελάθην: ἀλλὰ τότε λοιπὸν ἔχομεν σωστὸν μυθιστόρημα! Πιστεῦτε ὅτι, ὅταν γίνῃ γνωστὴ ἡ προτίμησις τοῦ δουκός, δὲν θὰ φωνάξῃ... — Ποῖος νά φωνάξῃ; Σεῖς, κυρία δούκισσα; — Ἐγὼ ἴσως, ἀλλ' ἐκείνη βεβαίως. Τὸ πρᾶγμα πρέπει νά καθαρῆθῃ. Ἐλάτε νά ἰδοῦμεν τί συμβαίνει· δὲν πρέπει νά τελειώσῃ ἡ συνέντευξις μὲ μίαν παρανόησιν.

— Ὅχι, ὄχι! ἀπήντησα εἰς τὴν δούκισσαν· πρέπει πρῶτον νά μ' ἀκούσετε. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν παρεντίθεται ἄλλος, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἄλλου αὐτοῦ ἐνδιαφέρομαι πολὺ περισσοτέρον παρὰ ὑπὲρ ἐμοῦ. Εἶπατε πρὸ μικροῦ λέξιν τινα, ἥτις μὲ πειράζει καὶ τὴν ὁποῖαν σᾶς παρακαλῶ νά ἀνακαλέσετε. Φαίνεσθε διατεθειμένη ν' ἀποφανεθῆτε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου, καθ' ἣν περιπτῶσιν ἡ προσφιλέσ σας βαπτιστικὴ ἤθελε τὸν συγχωρήσει ὅτι τὸν ἐξέλαθεν ἀπ' ἐμοῦ. Ἐπειδὴ τὴν εἶμαι βεβαίως, ὅτι θὰ τὸν συγχωρήσῃ δι' αὐτὸ πολὺ εὐκόλως, ἂν δὲν τὸν ἐσυγχώρησεν ἤδη, ἐπιθυμῶ νά μάθω τί ἔχετε ἐναντίον του διὰ νά τὸ πολεμήσω. Ὁ ἀδελφός μου, ὡς ἐκ τῶν πατρικῶν του προγόνων, εἶνε καταγωγῆς πολὺ διασημότερας τῆς ἰδικῆς μου. Ἐχει ὅλα τὰ προτερήματα ἀληθοῦς εὐγενοῦς καὶ ὅλα τὰ θελγητρὰ ἐπαγωγῶ ἀνθρώπου. Ἐγὼ δὲν εἶμαι κἂν ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, καὶ νά σᾶς τὸ ὁμολογήσω, ἔχω ἐνίοτε ἰδέας πολὺ φιλελευθέρως...

Ἡ δούκισσα ἐξέφρασε φρίκην σιωπηλήν, ἀλλ' ἐγέλασεν ὑποθέτουσα ὅτι ἀστειεύομαι.

— Βλέπουντα ὅτι ἀστειεύεσαι, υἱέ μου! εἶπεν ἡ μαρκησία μετὰ τινος μομφῆς.

— Καλὴ ἢ κακὴ, ὑπέλαθεν ὁ μαρκησὶς,

ἡ ἀστείότης μου δὲν ἔκαμε κακὴν ἐντύπωσιν.

Ἡ δούκισσα μὲ ἄφησε ν' ἀναπτύξω τὴν ἀξίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου, συνειρώνησε μετ' ἐμοῦ, ὅτι ἄνθρωπος εὐγενής, μὴ παραβῆς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τιμῆς, ἔχει δικαίωμα νὰ πτωχύνῃ, ὅτι ζωὴ διασκεδάσει δὲν εἶνε πρᾶγμα ἀξιοκατάκριτον ἐντὸς τοῦ μεγάλου κόσμου, ὅταν τις ἐγκαίρως σταματᾷ καὶ ἀποδέχεται γενναίως τὴν ἔνδειαν. Ἐπεκαλέσθη τέλος τὴν πρὸς ἡμᾶς φίλιαν τῆς δουκίσσης, τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὅποιαν εἶχε νὰ συγγενεύσῃ μαζί σας ἡ βαπτιστικὴ τῆς, καὶ κατώρθωσα νὰ τὴν πείσω νὰ μὴ ἐπηρεάσῃ τὴν ἐκλογὴν τῆς δεσποινίδος Ξαιντράϊγ.

— Ἀχ! υἱέ μου! τί ἔκαμες; ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία τρέμουσα ἀναγνωρίζω τὴν καρδίαν σου, ἀλλ' εἶνε ὄνειρα αὐτά! Κόρη ἀνατραφεῖσα εἰς τὸ μοναστήριον εἶνε δυνατόν νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν παράλυτον αὐτὸν κατακτητὴν...

— Στάσου, μητέρα, στάσου! ὑπέλαθεν ὁ μαρκησίας, δὲν ἐτελείωσα ἀκόμη τὴν διήγησίν μου. Ὅταν ἐπλησιάσαμεν πάλιν τὰς νεάνιδας, ἡ δεσποινὶς Ἀρτεμὶς ὠνόμαζε τὸν ἀδελφόν μου καθαρῶς καὶ ἀπεριστρόφως κύριον δοῦκα. Ὁμίλει καὶ ἐγάλα μαζί του, ἔλαβον δὲ καὶ ἐγὼ ἀφορμὴν νὰ τὸν βοηθήσω νὰ δεῖξῃ τὰ προτερήματά του. Δὲν εἶχεν ὅμως καὶ πολλὴν ἀνάγκη τῆς βοηθείας μου, διότι τὸν ἐβοήθει εἰς τοῦτο ἐκείνη, ἡ ὁποία μεγάλην ἐπίσης ἠσθάνετο εὐχαρίστησιν ἐπιδεικνύουσα τὸ πνεῦμα τῆς καὶ τὴν εὐθυμίαν τῆς.

— Ἡ ἀλήθεια εἶνε, εἶπεν ὁ δοῦξ παρασυρόμενος ὑπὸ ἀκαταμαχῆτου αὐταρχείας, ὅτι εἶνε χαριεστάτη ἡ μικρὰ αὕτη Ἀρτεμὶς, τὴν ὅποιαν εἶδα νὰ παίζῃ μὲ τὴν κούκλαν τῆς. Τῆς τὸ ἐνθύμισμα μάλιστα, διότι δὲν ἤθελα νὰ τὴν ἀφήσω εἰς πλάνην περὶ τῆς ἡλικίας μου.

— Ἐγὼ δὲ, ὑπέλαθεν ὁ μαρκησίας, προσέθηκα ὅτι ψεύδουσα ὅτι ἐγὼ εἶχα ἰδεῖ τὴν κούκλαν τῆς, καὶ ὅτι σὺ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπαίζεις ἀκόμη τὸ σερφάνι. Ἀλλ' ἡ δεσποινὶς Ἀρτεμὶς δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ἐξηκολούθει ἀκόμη νὰ μὲ θεωρῇ ὡς δοῦκα.

«Ὅχι, ὄχι, κύριε μαρκησία, εἶπε γελῶσα ὁ κύριος ἀδελφός σας εἶνε τριάκοντα ἐξ ἐτῶν τὸ γνωρίζω κάλλιστα...» Καὶ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ μ' ἓνα κάποιον τρόπον...

— Ὅστε νὰ μὲ τρελλάνη! συμφωνῶ, εἶπεν ὁ δοῦξ ἐγειρόμενος καὶ ἀνακρίπτων πρὸς τὴν ὀροφὴν τὰ δίσπρα τῆς μητρὸς του ἀτινα εἶδραξε πάλιν δεξιῶτατα. Ἀλλ' αὐτὰ ὅλα εἶνε ἀνοησίαι! Ἡ δεσποινὶς Ἀρτεμὶς εἶνε ἀφελεστάτη καὶ χαριτωμένη μικρὰ ἐρωτότροπος, ἀληθὴς κόρη τοῦ σχολείου, μεθυμένη κἄπως μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι προσεχῶς πηγαίνει εἰς τὸν κόσμον, κ' ἐτοιμαζομένη νὰ γυρίσῃ πολλὰς κεφαλὰς μέχρις οὗ γυρίσῃ καὶ ἡ ἰδική τῆς. Ἀλλ' αὐτὰ εἶνε ἀκόμη

πρόωρα!... Αὐριον τὸ πρῶν, ἀφοῦ σκεφθῇ... Κ' εἶπειτα θὰ τῆς εἰποῦν τόσα κακὰ πράγματα περὶ ἐμοῦ!

— Αὐριον τὸ βράδυ θὰ τὴν ἰδῆς καὶ πάλιν, εἶπεν ὁ μαρκησίας, καὶ θὰ κατορθώσης ἐξαιρετα νὰ πολεμήσης πᾶσαν κακὴν ἐπήρειαν, ἂν ὑπάρχῃ, τὸ ὅποιον δὲν πιστεύω. Μὴ φαντάζεσαι τὸν ἑαυτὸν σου φροδωρότερον παρ' ὅ,τι εἶσαι, κύριε ἀδελφέ μου! Ἐπειτα ἡ δούκισσα εἶνε τώρα μὲ τὸ μέρος σου, καὶ ὅταν ἀνεχώρησιν σοῦ εἶπεν: «Ἐπαυαλεπόμεθα! Καθ' ἐσπέραν εἴμεθα ἐδῶ. Εἰς τὸν κόσμον θὰ ὑπάγωμεν μετὰ τὰ Χριστούγεννα» τὸ ὅποιον σημαίνει σαφέστατα καὶ καθαρώτατα τὰ ἐξῆς: Ἐχομεν ἀκόμη ἓνα σωστὸν μῆνα, καθ' ὃν ἐγὼ καὶ ἡ βαπτιστικὴ μου δὲν θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν κόσμον. Εἰς σὰς ἀπόκειται νὰ τῆς ἀρέσετε, πρὶν μεθυσθῇ μὲ τὴν χαρὰν καὶ τοὺς στολισμούς. Νέους δὲν δεχόμεθα σχεδὸν διόλου. Ἐπειτα δὲ ἔργον σας εἶνε νὰ γείνετε ὁ νεώτερος πάντων, ταυτέστι ὁ προθυμότερος καὶ εὐτυχέστερος.»

— Θεέ μου! εἶπεν ἡ μαρκησία, νομίζω, πτωχέ μου δοῦξ, ὅτι ὄνειρεύομαι. Ποῦ νὰ σέ συλλογισθῶ! Ποῦ νὰ φαντασθῶ ὅτι ἦτο δυνατόν σὺ, ὅστις ἐγάλας τόσας γυναῖκας, νὰ εὕρῃς πλέον γυναῖκα ἀρκετὰ ἀπλῆν, ... ἀρκετὰ γενναίαν, ... ἀρκετὰ φρόνιμον... — διότι τέλος πάντων ἐδιουθώθη πλέον, ὑποθέτω, καὶ νομίζω ὅτι θὰ καταστήσῃς εὐτυχιστάτην τὴν δούκισσαν Ἀλεξία.

— Αὐτό, μητέρα, σὰς τὸ ἐγγυώμαι! ἀνεφώνησεν ὁ δοῦξ. Ὅ,τι μ' ἔκαμε κακὸν ἦτο ἡ ἀμφιβολία, ἡ πείρα, αἱ ἐρωτότροποι γυναῖκες, αἱ φιλόδοξοι. Ἀλλὰ νεῶνις χαριεστάτη, κόρη δεκαεξέτων, ἡ ὁποία νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ἐμέ, πάμπτωχον ὡς εἶμαι... θὰ μὲ κάμῃ πάλιν ἐξ ἀρχῆς παιδίον. Αὐτὸ θὰ σὰς κάμῃ καὶ σὰς εὐτυχῆ, πῶς; Καὶ σὲ Οὐρβανέ, ὅστις ἐφοβείσο τόσον μὴ ἀναγκασθῆς νὰ νυμφευθῆς;

— Τί, μήπως ἔταξε νὰ μείνῃ ἄγαμος; εἶπεν ἡ μαρκησία θεωροῦσα φιλοστόργως τὸν μαρκησίον.

— Διόλου! ἀπεκρίθη ζωηρῶς ὁ Οὐρβανός. Ἀλλὰ βλέπετε ὅτι εἶνε καιρὸς ἀκόμη ἀφοῦ ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός μου κάμνει τόσας λαμπρὰς κατακτήσεις. Ἄν μ' ἀφήσετε νὰ σκεφθῶ ἀκόμη ὀλίγους μῆνας...

— Πραγματικῶς ὑπέλαθεν ἡ μαρκησία, δὲν εἶνε βία, καὶ ἀφοῦ ἔχομεν τόσον καλὴν τύχην, ἐμπιστεύομαι εἰς τὸ μέλλον... καὶ εἰς σὲ καλέ μου υἱέ.

Καὶ ἠσπᾶσθη ἀμφοτέρους τοὺς υἱούς τῆς. Ἐξάλλος ἐξ ἐλπίδος καὶ χαρᾶς, ἠσπᾶσθη καὶ τὴν Καρολίαν, λέγουσα:

— Καὶ σὺ, εὐμορφὴ καὶ καλὴ μου ξανθοῦλα, νὰ χαρῆς ἐπίσης.

Ἡ Καρολίνα εἶχε διαθέσει νὰ χαρῆ πολὺ πλειότερον ἢ ὅσον ἐνδομύχως ὠμολόγει. Κεκμηκυῖα ἐκ τῶν συγκινήσεων ὀλοκλήρου ἡμέρας, ἀπεκοιμήθη γλυκύτατα, δικνοουμένη ὅτι ἡ κρίσις εἶχεν ἀναβληθῆ, καὶ ὅτι ἐπὶ τινα εἶτι χρόνον δὲν θὰ ἔδλεπε τὸ ἀνέκκλητον κώλυμα τοῦ γάμου παρεντιθέμενον μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Κ. Βιλλεμέρ.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ Τῇ ΔΥΣΕΙ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνέχεια ἴδε σελ. 521.

ΚΑ'

Παραβαλλόμενοι οἱ Στρατιῶται πρὸς τοὺς βαρυσιδήρους καὶ ἀτελῶς κατηρτισμένους ἰππεῖς τῆς Εὐρώπης, ὑπερεῖχον τούτων ἐν πᾶσι, διότι καὶ ἐλαφρῶς ἦσαν ἐσκευασμένοι, καὶ καρτερικῶς ὑπέφερον τὰ πάντα, καὶ τακτικὴν καὶ πειθαρχίαν καὶ στρατιωτικὴν τιμὴν ἐγνώριζον ὡς οἱ παλαιοὶ μισθοφόροι, ἔμενον πιστοὶ εἰς τὸν ὄρκον τῶν, ἠττωμένου δὲ τοῦ ἡγεμόνος τῶν ἐπρωτίμων ν' ἀποθάνουσι παρὰ νὰ παραδώσωσι τὰ ὄπλα: «πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὄπλα παραδοίεν» ἔλεγον καὶ οἱ Μύριοι εἰς τὸν νικητὴν Ἀρταξέρξη. Ἐνῶ ἅπαντες οἱ Ἴταλοι στρατιῶται παραδίδονται ἀμαχητῆ εἰς τὸν Λουδοβίκον ΙΒ', μόνοι οἱ Στρατιῶται μένουσι πιστοὶ εἰς τὴν Βενετιαν, ὡς γράφει αὐτὸς ὁ εἰς τὰς τάξεις τοῦ νικητοῦ κατ' αὐτῶν πολεμῶν Μερκούριος:

Οἱ Ταλικοί δὲ ἅπαντες τῆς Αὐθεντίας ἐρύγαν, καὶ δημεγέρται γίνεσαν μὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐπῆγαν, καὶ οὐδεὶς οὐδὲν ἀπέμεινε, μόνον οἱ Στρατιῶται Πελοποννήσιοι ἡμοῦ καὶ οἱ Μακεδονίταις¹⁾.

Ὁ *maréchal de la Marck* γράφει εἰς τ' ἀπομνημονεύματά του (XX) ὅτι ἐν ἔτει 1510 δύο Στρατιῶται ὑπηρετοῦντες ὁ μὲν τὴν Γαλλίαν ὁ δὲ τὸν Πάπικν τοσοῦτον λυσσῶδως συνεπλάκησαν, ὥστε ἀμφοτέροι ἐπασαν νεκροί, πρὸς μεγίστην λύπην τοῦ στρατάρχου ἐπισημειοῦντος *ce fut grand dommage, car ils estoient tous deux gentils compagnons entre les Albanois*.

Ὁ προμνημονευθεὶς Μερκούριος δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ πῶς ὁ ἀρχιστράτηγός του Γαλεάττος ὁ Σανσεβέρνιος παρεδόθη ζῶν εἰς τοὺς Γάλλους. ἐνῶ οἱ ὑπὸ τὸν Μερκούριον ἰππεῖς ἐνίκησαν, καὶ

φονεύσαντες πολλοὺς ἐχθροὺς ἐντίμως ὑπεχώρησαν.

Ὁἴμοι, κακὴν ποῦ ἦτονε, ἴς τὸν κόσμον ποῦ ἐφάνη, δε' εἰς κείνον τὸν πόλεμον ῥοβήθη ν' ἀποθάνῃ, καὶ ἐστερήθη τῆς τιμῆς, πάντες ν' τὸν ὀνειδίζου, μεγάλοι τε καὶ οἱ μικροὶ ὡς ποτε ζῆ νὰ βρίζουν! ὦ, τὸν μωρὸν καὶ ἀνανδρον τὴν φελεῖ ἡ ζωὴ του, τοὺς πάντας νὰ αἰσχύνεται, νὰ μ' ἔχη τὴν τιμὴν του ν' ἀφήσῃ φήμην ἀσχιστον εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, καὶ ἄεὶ νὰ κατακρίνεται εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας! ¹⁾.

Ἀληθῆ τέκνα τοῦ πολέμου, δὲν πολεμοῦσι διὰ τὸν μισθόν, ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς πατρίδος. Ὁ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν πολεμῶν ὑπὸ τὰς ἀγγλικὰς σημαίας Θωμᾶς ὁ Ἀργεῖος παρορμᾷ εἰς μάχην τοὺς Στρατιῶτας διὰ τῆς ἐξῆς δημηγορίας, τὴν ὅποιαν μεταφέρει ὁ αὐτήκοος Νικανδρὸς Νούκιος: «Ἑλλήνων ἐσμεν παῖδες καὶ βροχάρων σηῆνος οὐ πτοούμεθα: τοῖνον τὴν πρέπουσαν ἡμῖν ἀρετὴν καὶ ἐν τῷ πολέμῳ καρτερίαν ἀποδειξόμεν, ἐν ἅπαντες λέγειν ἔχοιεν, ὡς οἱ ἐξ Ἑλλάδος ἐν τοῖς Εὐρωπαϊοῖς μέρεσιν εὐρεθέντες ἔργα χειρὸς ἀρίστης ἐπεδείξαντο... Τοιγαροῦν, ὦ ἄνδρες, ἀνδρείως καὶ συντεταγμένως τοῖς ἐχθροῖς ἐπιβάλωμεν, καὶ τὴν Ὀικεάνειον ἀκτὴν αἵμασιν ἐναντίον φοινίζομεν, καὶ τὴν πάλαι θρυλουμένην Ἑλλήνων ἀνδρείαν ἔργοις αὐτοῖς φανεράν ποιήσωμεν.» Οὕτω περίπου καὶ ὁ Μερκούριος δημηγορεῖ εἰς τοὺς ὀπαδούς του:

Περὶλημένοι μου ἀδελφοί, παιδιὰ μου ἀγαπημένα, ποῦ πάντα ἐπολεμήσατε ἄξια κ' ἐπαινεμένοι, γονεὶς σας ἐτιμῆσατε ὁμοίως καὶ πατρίδα ¹⁾.

Δὲν ἦλθεν εἰς Ἴταλίαν οὔτε ὑπὲρ τῆς Βενετίας νὰ πολεμήσῃ, οὔτε χρήματα νὰ κερδίσῃ, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον αὐτὰ διὰ νὰ τὸν γνωρίσουν ὅλοι:

οἱ ἀνδρειωμένοι κ' εὐγενεῖς ὅλοι νὰ μὲ τιμήσουν.

Ἐνα καὶ μόνον ἐπιθιώκει σκοπόν, «πῶς τ' ἀλλότρια γένῃ

νὰ τὰ νικήσῃ, καὶ φανῆ ὡς ἄλλος Παλαμῆδης, ἀνδρεῖός τε καὶ συνετός, λέγω, ὡς Διομήδης.

Τὸν ἔστειλεν ὁ πλανήτης του διὰ ν' ἄρχῃ στρατειῶν,

νὰ κάμῃ ἔργα θαυμαστά, ἴς τὸν κόσμον ῥαινεμένα, κ' εἰς τοὺς μεταγενέστερους νὰ εὐρεθοῦν γραμμένα.

Θέλει νὰ ὁμοιάσῃ πρὸς τὸν συμπατριώτην του Παλαμῆδην, καὶ ἰδίως πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα συχνότατα φέρεται ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Κορωνοίου:

μ' ὅλους τοὺς Στρατιῶτας του ὄρησ' ὡς Ἀχιλλέας, ἔχει τὴν γνῶσιν Νέστορος, κ' ἀνδρείαν Ἀχιλλέως.

Κατενθουσιάζετο, ὅταν ἦκουσε τὸν στρατηγὸν Νάρδον προσφωνοῦντα αὐτόν:

¹⁾ Μερκούριου ἀνδραγαθήματα σελ. 38.

²⁾ Αὐτόθι. σελ. 70.

³⁾ Μερκούριου ἀνδραγαθήματα σελ. 85.

θωσι τὸν Δεκέμβριον οἱ δὲ τρεῖς μεγαλύτεροι υἱοὶ θέλουσιν ἐπανέλθει εἰς Ὁξφόρδην. Ὡς πρὸς ἐμὲ, θέλω διέλθει μετὰ τῶν δύο ἄλλων τέκνων ἐβδομάδας τινὰς εἰς Bournemouth, μετέπειτα ὀλίγας ἡμέρας εἰς Cranborn, καὶ πᾶσα ἡ οἰκογένεια θέλει συνενωθῆ εἰς Hatfield διὰ τὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων.

Ἡ συνδιάλεξις ὑπῆρξε βραχεία. Ἀνῆλθον εἰς τὴν βιβλιοθήκην ὅπως γράψω ἐπιστολάς τινὰς καὶ ἀναγνώσω «τὰ μυθιστορήματα». Πρὸς τὰς πέντε, θύρῳός τις διεγέεται, ὁ θύρῳος τοῦ παρασκευαζομένου τείου. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς λήψεως αὐτοῦ, ἀφοῦ ἀντήλλαξα ὀλίγας λέξεις μετὰ τῆς νεωτέρας, ἀνέμεινα μετὰ ταῦτα ἐν ὑπομονῇ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου.

Περὶ τὴν ἐβδόμην καὶ ἡμίσειαν παρατίθεται τὸ δείπνον, εἰς ὃ παρακλήθηται ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐνστολή. Ὡς ἐν τῷ προγεύματι, ἐπίσης ἀδιαφύρως εἶχον πρὸς ἐμὲ οἱ παρακατήμενοι, οἵτινες εἶχον ἀνταλλάξει τὸ ἔνδυμα τῆς ἡμέρας δι' ἐορτασίου περιβολῆς, ὑφιστάμενοι οὕτω πλήρη μετιμώρῳσιν. Ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει βεβαίως διαφορὰ τις μεταξὺ ἐνδυμασίας ἡμέρας καὶ νυκτός, ἀλλ' αὕτη εἶνε πολὺ ὀλιγώτερον αἰσθητή. Καθ' ὅτι ὁ Ἄγγλος δὲν ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ εἶνε κομψός, ἀρκούμενος εἰς τὸ νὰ εἶνε ἐνδεδυμένος, ἐν ᾧ ὁ Γάλλος καλλωπίζεται. Ἄλλως τε διὰ νὰ παίξῃ τις κρίκει, ἢ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς λεμβοδρομίας, δὲν εἶνε πολὺ σωστὸν νὰ φέρῃ ἔνδυμα καλλωπιμοῦ.

B'

Ποῖος πατήρ καὶ ποῖα μήτηρ, ὡς ἐκεῖνοι, ἐφάνησάν ποτε περισσώτερον εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν τύχην των! Εἶνε σχεδὸν ἀμήλικες, πρᾶγμα κοινώτατον ἐν Ἀγγλίᾳ. Πολλὰκις εἶχον ἀκούσει κατ' ἐπανάληψιν ὅτι ὁ λόρδος Σώλσβαρου εὐρίσκειτο ὑπὸ τὸ κράτος δυσθυμίας, προερχομένης ἐκ στομαχικῆς παθήσεως ὁμολογῶ ὅτι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὅλως τούναντιον παρετήρησα. Εἶνε ὑψηλός, εὐρύνωτος, με μαύρην, πυκνὴν, καὶ ἀφθονούσαν γενεῖάδα διὰ λευκῶν τριχῶν κατεσπαρμένην, με μακρὰν κόμην, καὶ φαλακρὸν μέτωπον. Ἡ φυσιογνωμία του εἶνε ἀγαθὴ, εἰ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του καὶ αἱ γωνίαι τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκφράζουσιν ἐλαφρῶς πονηρίαν τινά. Εἶνε καυστικώτερος ἐν τοῖς ἔργοις ἢ ἐν ταῖς συνομιλίαις αὐτοῦ, καὶ ὅταν ἀπαγγέλλῃ τοὺς λόγους του, φαίνεται μοι ὅτι τελείως ἀποβάλλει τὸ διακρίνον αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ πρᾶον καὶ πατρικὸν ὕψος.

Φέρεται δὲ φιλοφρονέστατα πρὸς με. Πάντοτε δράττεται τῆς εὐκαιρίας νὰ μοι ἀπευθύνῃ φιλοφροσύνην τινά, καὶ, ὡς ἐκ καθήκοντος, οὐδέποτε σιωπᾷ πρὸς ἐμὲ, ὡς ἂν εὐρισκόμεθα κατ' ἴδιαν. Οὐδέποτε ἐπέτυχα ὅπως τὸν πείσω νὰ εἰσέλθῃ πρὸ ἐμοῦ εἰς αἰθουσάν τινα. Γλυκὺς εἶνε ὁ ἦχος τῆς φωνῆς του μέχρι ὁμιλείας.

Μόνος αὐτὸς ἐκ τῆς οἰκογενείας δέχεται ἐλευθέρως τὴν «Καλήμέραν», διὰ τῆς ὁποίας τὸ πρῶν τοὺς χαιρετῶ. Νομίζω ὅτι πολὺ ἐνοχλοῦνται οἱ ἄλλοι, ὅταν ἐκπληρῶ τὸ ἐν λόγῳ καθήκον, καὶ ἐπὶ τέλους θὰ καταργήσω τὸν τύπον τοῦτον, ὅστις τοὺς στενοχωρεῖ. . . πρὸ πάντων τὴν Λαίδη Σώλσβαρου.

Ἡ Λαίδη εἶνε ὠραία καὶ μεγαλοπρεπής, πρὸ πάντων ὅταν εἶνε ἐν ἐπισήμῳ περιβολῇ. Ἡ φυσιογνωμία της εἶνε εἰλικρινής, διαχυτική, σπινθηροβολοῦσα ἐκ νοημοσύνης, καὶ ἐκφράζουσα ἀγαθότητα. Εἶνε λίαν εὐπαιδευτος, καὶ πεπρωτισμένη διὰ πολλῆς φιλοκαλίας καὶ ἀσφαλεστάτης κρίσεως. Ὁμιλεῖ πολὺ καλὰ τὴν γαλλικὴν, ἀλλ' εἶτε διότι εἶνε πάντοτε δυσάρεστον νὰ συνδιαλέγηται τις εἰς ξένην γλῶσσαν, εἶτε διότι ἀμφοτέρων τῶν φύλων οἱ Ἄγγλοι δὲν δύνανται ἐπὶ μακρὸν νὰ συνδιαλεχθῶσι, κατὰ γενικὸν κανόνα, τηρεῖ πρὸ ἐμοῦ ὄχι εὐάρεστον σύστημα. Ὁμιλεῖ ἐπὶ πέντε λεπτά, καὶ μόλις οἰκειοῦται τις πρὸς τὸ θέλητρον τῆς ὀμιλίας της σταματᾷ ἀποτόμως.

Τούναντιον αἱ δεσποινίδες θεωροῦσι καθήκον ὑπὸ τῆς εὐγενείας ἐπιβαλλόμενον νὰ συνδιαλέγωνται διαρκέστερον μετ' ἐμοῦ. Ἡ πρεσβυτέρα εἶνε λίαν ἐμβριθὴς καὶ μοι φαίνεται φύσις ὑπέροχος. Ἡ νεωτέρα εἶνε σωματώδης καὶ δηκτικὴ, ἀλλ' ἄνευ κακοτροπίας. Ἀμφοτέραι δύνανται νὰ συνδιαλεχθῶσι καλῶς περὶ πάντων ἐκατέρας τοὺς λόγους ἴδιον διαπνέει θέλητρον. Εἶνε πλήρεις ἀπλότητος καὶ πλήρεις γνώσεων, ἄνευ σχολαστικότητος. Ἐν Γαλλίᾳ δὲν βλέπει τις σχεδὸν ἢ νεάνιδας σχολαστικὰς, ἢ βωβὰς, ἢ αὐθάδεις.

Ἐὰν αἱ Ἀγγλίδες δὲν ἔχωσι λάμπουσιν ἐπιφάνειαν, ὡς αἱ συμπολιτιδὲς ἡμῶν, ἀλλ' εὐρίσκειται παρ' ἐκεῖναις βαθύτης, ἀντέχουσα εἰς πᾶσαν δοκιμασίαν. Τὸ πνεῦμα τῆς Ἀγγλίδος συντελεῖ πρὸς αὐξήσιν τῆς μαθήσεως αὐτῆς, καὶ εἶνε ὁῶρον διὰ τὸ ὅποιον οὐδόλως μεταίφρονε. Γινώσκει, θέλει νὰ γινώσκῃ, πρὸς δὲ θέλει νὰ μεταδίδῃ ὅ,τι γινώσκει. Ἡ Γαλλίς μόνον πνευματώδης εἶνε ὡς πρὸς τὰς γνώσεις, ὀλίγα γνωρίζει καὶ ἀρκετὰ κακά. Ἡ μάθησις αὐτῆς εἶνε ἐν ἐπὶ πλέον κόσμημα διὰ τὴν Ἀγγλίδαν εἶνε ἀντικείμενον τῆς πρώτης ἀνάγκης.

Ὁ λόρδος Σώλσβαρου ἔχει ἑπτὰ τέκνα. Ὁ πρεσβύτερος εἶνε εἴκοσι δύο ἐτῶν, λίαν δεξιὸς ἐν τῇ πρὸς με συναναστροφῇ. Λίαν σοβαρὸς, λίαν ἐμπεφορημένος τῆς σπουδαιότητος τῶν κοινωνικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἅτινα ἐκπληροῖ μετ' εὐσυνειδησίας ἀνωτέρας παντός ἐπαίνου. Θρησκὸς ἄνευ «θρησκομανίας» ὡς λέγει ἡ θεία του, φιλεργάτατος, δεξιώτατος ἵππεύς, φιλόστοργος ἀδελφός, ἡδέως ἀποτίνων τὸν φόρον τοῦ ἀδελφικοῦ σεβασμοῦ. Προώρισται εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον. Κατ' ἀρχὰς θέλει εἰσέλθει εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων. Ἄλλ' εἶνε ἀκαταδί-

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Μεγάλη καὶ εὐωνος διάδοσις τῶν καλλιτεχνημάτων. — Ἡ βιομηχανία καὶ αἱ ὠραῖαι τέχναι. — Ἡ εὐρεῖα καλλιτεχνικῆ βιομηχανίας τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν. — Τὰ ἐκ ἔξου πολύτιμα ἀνάγλυφα καὶ νέα μέθοδος ταχίστης παραγωγῆς αὐτῶν. — Ἡ χαρτοποιία καὶ ἡ τεραστία ἀνάπτυξις αὐτῆς. — Παραγωγή χάρτου ἐκ ἔξου. — Σύντομος ἱστορία τῆς κατασκευῆς τοῦ χάρτου. — Παραγωγή χάρτου στερεοῦ, σκληροῦ καὶ ἀδιαθρόου χρησίμου εἰς τὴν κατασκευὴν προτύπων διαφόρων βιομηχανικῶν κλάδων.

Τὰ καλλιτεχνήματα σήμερον κατακλύζουσι τὸν κόσμον. Αἱ ὠραῖαι τέχναι συμπληροῦνται ἢ μᾶλλον ἀντικαθιστᾶμενοι κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τῆς βιομηχανίας δύνανται σήμερον νὰ ἐπιδεικνύωσι τὰ λαμπρὰ αὐτῶν ἀριστουργήματα καὶ ἐν τῇ μᾶλλον πενιχρῇ καλύβῃ τοῦ ἀγρότου, ἧτις ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆματος θὰ ἔχῃ μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὴ τὸ εὐτύχημα νὰ περικυβητῆται δι' ἐνός τοιούτου ἀριστουργήματος, μέχρι τινὸς κτήματος ἀποκλειστικοῦ τῶν πλουσιῶν αἰθουσῶν τῶν πολυτελέων θνητῶν.

Ἡ σύγχρονος βιομηχανία ἀπὸ πολλοῦ ἔθηκε τὸν ἀεῖποτε προοδεύοντα πόδα αὐτῆς ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ σηκοῦ τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἀφ' οὗ πρότερον ἐξήρχοντο ὡς ἀπὸ θείας τινὸς ἐμπνεύσεως τόσα ἀριστουργήματα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Τὰ σπάνια καὶ βαρύτερα ταῦτα καλλιτεχνήματα τὰ κρυπτόμενα ἄλλοτε μετὰ φθόνου μακρὰν τῶν κοινῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ τῶν ὀλίγων κτητόρων των, σήμερον διὰ τῆς ἀφθόνου καὶ εὐώνου παραγωγῆς τῆς βιομηχανίας ὁσημέραι πολλαπλασιάζονται καὶ διαδίδονται μεγάλως.

Ἡ καλλιτεχνικὴ βιομηχανία σήμερον ἀντιγράφουσα ὅσον οἶον τε πιστῶς τὰ πρωτότυπα ἢ παρᾶγουσα αὐτὴ ἄλλα τοιαῦτα καλλιτεχνικὰ προϊόντα καὶ ἀδιαφοροῦσα ὡς πρὸς τὴν ὕλην καὶ τὰ μέσα τῆς κατασκευῆς, διὰ τῶν εὐώνων τούτων προϊόντων, ἅτινα παράγει ταχέως δι' ἰδίων μεθόδων καὶ ἐξ ὕλικῶν καὶ πλαστικῶν μιγμάτων ὀλιγοδαπάνων, καλλιεργεῖ ἐπίσης παρὰ τῷ λαῷ τὴν αἰσθητικὴν φιλοκαλίαν καὶ ἀναπτύσσει παρ' αὐτῷ τὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ καὶ ὠραίου.

**

Εὐρεῖα καλλιτεχνικῆ βιομηχανία ὑπάρχει πρὸ πολλοῦ εἰς τὰ διάφορα ἔθνη, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐν Ἰταλίᾳ, ἧτις καταπλημμυρεῖ τὸν κόσμον ὀλοκλήρον διὰ τῶν ὠραίων αὐτῆς βιομηχανικῶν καλλιτεχνημάτων ἐξ ἀλαβάστρου καὶ πρὸ πάντων ἐξ ἀργιλώδους ἢ κεραμώδους γῆς ἀποσκληρυνομένης διὰ τοῦ πυρός. Ἐκ τῆς εὐπλάστου ταύτης ὕλης διὰ τύπων ἢ ἄλλω ἐπιτηθεῖων μηχανημάτων καὶ διὰ μικρῶν κατόπιν ἐργασίας τῆς σμίλης ἢ κοπίδος ἀντιγράφονται κατὰ τὸ μᾶλλον

κασμένοι νὰ εἶνε λόρδος», ὡς μοι ἔλεγε στενάζουσα ἡ μήτηρ του. « Δυστυχῶς, θὰ εἶνε λόρδος». Εἶνε δὲ ὀλίγον μελαγχολικός ἕνεκα τῶν φροντίδων τοῦ μέλλοντος.

Ὁ δεύτερος υἱός, μαγιώδης ἵπποδρόμος, εἶνε ὠραίος καὶ εὐρωστος νεανίας, πλήρης ζωῆς, εὐκινησίας, πρακτικότητος καὶ εὐθυκρισίας σπανίας εἰς τὴν ἡλικίαν του. Προώρισται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐπάγγελμα. Ἄλλὰ μοι φαίνεται ὅτι οὐδαμῶς ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῶν εὐλαθῶν. Ὁ ἐπίδοξος οὗτος κληρικός, ὅστις ζῆ ἐν τῷ κόσμῳ, τρέχει εἰς τὰ κυνήγια καὶ τοὺς χοροὺς, καὶ «θὰ νυμφεῖθῃ χαριτωμένην γυναῖκα», ὡς λέγει ἡ μήτηρ του, εἶνε τύπος ἐκπληττων πῶς ἐμὲ, Παρισινόν καὶ καθολικόν, κατοικοῦντα οὐ μακρὰν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου.

Ὁ τρίτος υἱός εἶνε λίαν δηκτικὸς τὸ πνεῦμα, καὶ προσρίζεται εἰς τὸ δικηγορικὸν στάδιον. θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων, καὶ εὐτυχέστερος τοῦ ἀδελφοῦ του, θὰ παραμείνῃ ἐν αὐτῇ.

Ὁ τέταρτος ἔχει πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ νὰ γείνη τις καλὸς στρατιωτικός. Ὡς πρὸς τὸν τελευταῖον, τὸν ὅποιον θὰ μορφώσωσιν εἰς διπλωμάτην, δὲν διστάζω νὰ κηρύξω ὅτι εἶνε ἐκπληκτικὴ ἡ νοημοσύνη του. Δυστυχῶς εἶνε σαθρὴ ἡ ὑγεία του.

Καταλλήλως δύναμαι νὰ τελειώσω τὴν ἀπαριθμῆσιν τῆς ὠραίας ταύτης οἰκογενείας, παρουσιάζων εἰς ὑμᾶς τὸν μνηστῆρα τῆς πρωτοτάκου τῶν θυγατέρων, ἀγγλικὸν τύπον ἐν ὅλῳ αὐτοῦ τῇ λαμπρότητι, ὠραῖον νέον. Διὰ τῶν διαυγῶν γαλαῶν ὀφθαλμῶν του δύναται τις νὰ διακρίνῃ τὴν ψυχὴν του. Ὁ πατήρ του εἶνε λόρδος σφραγιδοφύλαξ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τοῦ Γλάδστωνος. Πόσον ἠλλάξαν οἱ καιροί! Ἡ κόρη τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως νυμφεύεται τὸν υἱὸν Οὐίγγου ὑπουργοῦ, ἄνευ θαρῦθου εἰμὴ τοῦ ἐκ τῶν γαμηλιῶν ἐορτῶν!

Ἐν τῇ ζωογόνῳ καὶ λίαν εὐαρέστῳ πρὸς διαμονὴν οἰκίᾳ ταύτῃ ἀπολαύει τις ἐντελοῦς ἐλευθερίας. Εἶχον ἔλθει τρέφων τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ ἄγγλος πατήρ εἶνε εἰδός τι δεσπότη, κατὰ τοῦ ὁποίου δὲν τολμῶσι νὰ προσκρούσωσι τὰ τέκνα. Πάντη ἄλλως ἔχουσι τὰ πράγματα, τοὺλάχιστον ἐν τῇ εὐρίσκομαι οἰκίᾳ. Ὁ πατήρ ἀκολουθεῖ τὴν ζωηρὰν φαιδρότητα τῶν τέκνων. Παρὰ τῷ λόρδῳ Σώλσβαρου δὲν ἐδοκίμασα ἔτι τὴν ἀνίαν. Ἄλλὰ μοι λέγουσι ὅτι ἔτυχον παρ' ὅλως ἐξαιρετικῆς οἰκογενείας.

(Dr F. Coppini).

Ἐρωτηθεὶς ὁ Χίλων ποία πολιτεία φαίνεται αὐτῷ ἀρίστη, ἀπεκρίθη: «Ἐκείνη, ἐν ἧ ὁ πολῖται μάλιστα μὲν τῶν νόμων, ἥκιστα δὲ τῶν ῥητόρων ἀκούουσιν».

λον ἢ ἦττον πιστώσ τὰ τε ἀρχαῖα καὶ σύγχρονα ἀριστουργήματα κατὰ μυριάδας.

**

Καὶ δὲν εἶνε μόνον τὰ ἐκ μαρμάρων καλλιτεχνήματα, ἀτινα ἐν ἀπομιμήσει παράγονται σήμερον ἐξ ἄλλων μιγμάτων ἄφθονα καὶ εὐώνα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ ξύλου βαρύτιμα σκαλιστήματα ἀγγέλλεται ἐσχάτως, ὅτι κατασκευάζονται εὐχερῶς ἐν βιομηχανικοῖς ἐργοστασίοις.

Ὁ Γάλλος ἐργοστασιάρχης Asnier ἀνεκάλυψε τρόπον, δι' οὗ παράγει ταχέως καὶ λίαν εὐώως διάφορα ἐπιπλα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν ὑπάρχει εὐφυστάτη ἀπομίμησις διαφόρων ἐκ ξύλου ἀναγλύφων παριστανόντων διάφορα καλλιτεχνικά σχήματα καὶ ποιήματα κατασκευασθέντα οὐχὶ διὰ τῆς σμίλης καὶ τῆς κοπίδος καλλιτέχνου, ἀλλὰ δι' ἀπλῆς ἐντός ἐπιτηθείων τύπων ἐκτυπώσεως τοῦ βιομηχανίου.

Οὕτως ἐν τῷ ἐργοστασίῳ αὐτοῦ κατασκευάζει τύπους ἐκ μετάλλου, εἰς τοὺς ὑποίους διδίδει διάφορα καλλιτεχνικά σχήματα. Οἱ τύποι οὗτοι φέρονται διπλοῖ, ὁ εἰς προεξέχων ἐν ἀναγλύφῳ καὶ ὁ ἕτερος κοίλος ἐν διανγλύφῳ οὕτως, ὥστε νὰ ἐφαρμόζονται ἀκριβῶς ὁ εἰς ἐντός τοῦ ἄλλου. Ὅπως παραγάγῃ τὰ ἐκ ξύλου καλλιτεχνήματα, μεταχειρίζεται φύλλα λεπτὰ ἐκ ξύλου οἰοῦδηποτε, οἷον ἐβένου, καρυῖς κλπ. ἀτινα κατ' ἀρχὰς ἐπαλείφει ἀπὸ τῆς μιᾶς μόνης πλευρᾶς διὰ κόλλας ἐξ ἀλεύρου, ὅπως τὸ ξύλον διυγρανθῇ, καὶ εἶτα, ἀφοῦ τοῦτο ἀπορροφήτῃ ἐν μέρει τὴν ὑγρασίαν τῆς κόλλας καὶ καταστῆ μαλακόν, τίθεται μεταξὺ τῶν ἀνωθι μνημονευθέντων διπλῶν μεταλλίνων τύπων οἰοῦδηποτε σχήματος ἢ εἰκόνας, καὶ συμπίεζεται βαθυμῆδόν ἰσχυρῶς μεταξὺ αὐτῶν. Τὸ μαλακόν ἦδη ἐκ τῆς ὑγρασίας φύλλον τοῦ ξύλου ὑπέκει κατ' ὀλίγον εἰς τὴν πίεσιν καὶ λαμβάνει ὅλας τὰς μορφὰς καὶ τὰ σχήματα τῶν μεταλλίνων τύπων. Μετὰ τινα χρόνον, ὅταν τὸ συμπεπιεσμένον φύλλον ξύλου διὰ τῆς θερμότητος ἀποξηρανθῇ, ἐξάγεται φέρον τὴν εἰκόνα τοῦ προτύπου ἐν ἀναγλύφῳ. Τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ οὕτως ἐπιτευχθέντος λεπτοουργήματος, τὸ καὶ κοῖλον, πληροῦται εἶτα διὰ κολλητικῆς τινος μίγματος, ὅπερ ἀποξηραίνονμενον ἐπίσης μετ' ὀλίγον δίδει τὴν ἐπιθυμητὴν στερεότητα τοῦ ὅλου. Ἦδη δὲν ὑπολείπεται ἢ νὰ λειανθῇ καὶ στιλβωθῇ ἢ ἐξωτερικῇ ἐπιφάνειᾳ τοῦ καλλιτεχνήματος τοῦ οὕτω κατασκευασθέντος καὶ νὰ ἐπικολληθῇ ἢ προσηλωθῇ ἐπὶ τοῦ ἐπίπλου ἢ ἀντικειμένου διὰ τὸ ὅποιον ἦτο προωρισμένον.

Οὕτω δὲ οὐ μόνον ταχεῖα εἶνε ἡ κατασκευὴ διαφόρων ἐκ ξύλου λεπτοουργημάτων, ἀτινα διὰ τῆς σμίλης ἤθελον ἀπαιτήσῃ χρόνον μακρὸν καὶ ἐπιδεξιότητα καλλιτέχνου οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐνός μόνον τύπου δύνανται ἀλλεπαλλήλως νὰ ἐξαχθῶσιν εἰς μεγάλην ποσότητα. Οὐ-

τω δὲ ἐπιπλα γέμοντα ἀξιολόγων ἀναγλύφων κατασκευασμένων διὰ τῆς μεθόδου ταύτης πωλοῦνται εἰς εὐτελῆ τιμὴν, προσιτὴν καὶ εἰς τὰ ἰσχυρότερα βελάντια. Ἐννοεῖται ἤδη βεβαίως, ὅτι ὡς πρὸς τὴν πραγματικὴν ὠραϊότητα δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀξίαν ὡς τὰ ἐκ τῆς σμίλης προεργόμενα, πλὴν ἐκ πρώτης ὄψεως ἔχουσι μείζοντα ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνα.

**

Εἶνε γνωστὸν, ὅτι ὁ χάρτης παντὸς εἴδους κατασκευάζεται ἐκ τῶν βλακῶν ὑρασμάτων παντοίων, ἀτινα περισυλλέγουσιν ἀνὰ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία στρατὸς πολυἀριθμὸς βλακουλλεκτῶν, ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀποζώντων καὶ ὑπὸ τῆς πλήρους μυθικῶν περιπετειῶν ἀφηγηματικῆς ἱστορίας ἀπαθανατισθέντων. Μέχρι πρότινων ἐτῶν ἡ κατασκευὴ τοῦ χάρτου ἐγένετο ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν ἀπορριπτομένων αὐτῶν βλακῶν, ἀτινα δι' ἐπιτηθείας κατεργασίας καὶ καταλλήλων μηχανημάτων μετεβάλλοντο εἰς μάζαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον συνεκτικὴν καὶ καθαράν, ἥτις εἶτα ἠπλοῦτο εἰς φύλλα λεπτότατα συνιστῶντα τὸν χάρτην· πλὴν ἐνώπιον τῆς ὀσμῆς τεραστίως καταναλώσεως τοῦ χάρτου, ἡ πηγὴ αὕτη τῆς παραγωγῆς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ καὶ ἐδέησε πρὸ πολλῶν ἐτῶν νὰ μελετῶνται διάφοροι τρόποι πρὸς εὐρεσιν καὶ ἄλλης τινὸς ὕλης ἀφθονωτέρας καὶ ἦττον δαπανηρᾶς διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ χάρτου.

**

Πρώτος ὁ γερμανὸς μηχανικὸς Walter ἐπένοησε μηχανὴν πρὸς κατασκευὴν μάζης ἐκ κατεργασμένου καὶ τετριμμένου ξύλου ἐπιτηθείας διὰ τὴν παραγωγὴν χάρτου, ἣν μάλιστα ἐξέθηκε καὶ εἰς τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἐκθεσιν τοῦ 1867.

Ἐκτοτε ἡ βιομηχανία αὕτη τῆς κατασκευῆς τοῦ χάρτου ἐκ ξύλου ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις, καὶ ὑπολογίζεται σήμερον ὅτι ἐν Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Ἑλβετίᾳ καὶ Σουηδίᾳ παράγονται κατ' ἔτος περὶ τὰ 250 ἑκατομμύρια χιλιγράμμων μάζης ἐκ ξύλου πρὸς κατασκευὴν χάρτου.

Κατ' ἀρχὰς ἡ ἐκ ξύλου αὕτη μάζα κατασκευάζετο διὰ μύλων κατασυντριβόντων εἰς πόλτον τὸ ξύλον. Τοῦτο ὅμως κατασυνέτριβεν ἐπίσης καὶ τὰς φυσικὰς ἴνας τοῦ ξύλου, ἐξ οὗ ἡ μάζα δὲν εἶχε τὴν ἀπαιτουμένην συνεκτικότητα διὰ τὴν στερεότητα καὶ καλὴν ποιότητα τοῦ χάρτου. Ἀπὸ τινων ἐτῶν ὅμως ἀντὶ τῶν μύλων αὐτῶν μεταχειρίζονται διὰ τὴν κατεργασίαν τοῦ ξύλου εἰς πόλτον τὴν καυστικὴν σόδα, ἥτις εἰς ὑψηλὴν θερμοκρασίαν διαλύει τὸ ξύλον χωρὶς νὰ συντριβῇ καὶ τὰς ἴνας αὐτοῦ οὕτως, ὥστε μεταβάλλει τὸ ξύλον εἰς εἶδος τι πόλτου συνισταμένου ἐκ μακρῶν καὶ χονδρῶν

ἰῶν καθ' ὅλα ἐπιτηθείων εἰς τὴν κατασκευὴν χάρτου καλῆς ποιότητος εὐκάμπτου καὶ στερεοῦ.

**

Ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὁ νέος αὐτὸς τρόπος τῆς παραγωγῆς τοῦ χάρτου δὲν συνιστᾷ ἐφεύρεσιν πραγματικὴν. Αἱ φυτικαὶ ἴνες ἐπιτηθείως παρασκευάζόμεναι ἐχρηστέμενον ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων διὰ τὴν γραφὴν. Οἱ ἀρχαῖοι μὴ γνωρίζοντες τὸν χάρτην ἔγραφον κατὰ πρῶτον ἐπὶ φύλλων φόνικος, ἐπὶ διαφόρων φλοιῶν δένδρων, ἐπὶ ἀβλακίων ἐπιχειρησμένων διὰ λεπτοῦ στρώματος κηροῦ, ἐπὶ πλακῶν μολύβδου, καὶ τέλος οἱ Αἰγύπτιοι ἔγραφον ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τοῦ παπύρου, καλαμοειδοῦς φυτοῦ φουμένου ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Νείλου, τὸν ὅποιον διὰ καταλλήλου ἐπεξεργασίας μετέβαλλον εἰς λαμπρὰν, λείαν καὶ μαλακὴν ἐπιφάνειαν ἐπιδικτικὴν πολυχρονίου διατηρήσεως. Ὁ πάπυρος ἐφ' ἱκανὸν χρόνον διετέλεσεν ἀποκλειστικὸν κτῆμα τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ὅστινες, ἵνα μὴ ποτε ἐξαντληθῇ, ἐφρόντισαν νὰ καθιερώσωσι τὸ δένδρῶν καὶ νὰ εἰσαγάγῃσι νόμον ἀπαγορευόντα τὴν πώλησιν αὐτοῦ εἰς τοὺς ξένους. Μετὰ τὴν κατάκτησιν ὅμως τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, κατ' ἀρχὰς οὗτοι ἠγόραζον ἐν Αἰγύπτῳ ἱερὰ βιβλία ἐκ παπύρου, ἀτινα ἐν Ῥώμῃ πλύνοντες καὶ καθαρῶντες ἐχρησιμοποιοῦσαν πρὸς γραφὴν. Ὀλίγον πρὸ Χριστοῦ ἀνεκαλύφθησαν αἱ περγαμῆναι, τὰς ὁποίας μεταχειρίζοντο ἐπίσης διὰ τὴν γραφὴν, κληθεῖσαι οὕτω διότι ἐν περγάμῳ τὸ πρῶτον κατασκευάσθησαν ἐκ προβείου δερμάτος καταλλήλως εἰργασμένου.

Μόνον δὲ περὶ τὸν I αἰῶνα εἰσῆχθη κατ' ἀρχὰς εἰς Εὐρώπην ὁ ἐκ βλακῶν χάρτης ὑπὸ Ἀράβων, γνωστὸς ἦδη ὡς πρὸ ἀννημονεύτων χρόνων ἐν Σινικῇ καὶ Ἰαπωνίᾳ, ἐθα κατασκευάζετο τοιοῦτος ἐκ μεταξῆς καὶ βάμβακος καὶ καννάβου. Μετὰ τινα χρόνον, ὅπως καταστήσωσι τὸν χάρτην στερεώτερον καὶ συνεκτικώτερον, ἀναμίγνουν τὴν ἐκ βλακῶν μάζαν μετὰ ἐτέρας μάζης κατασκευαζομένης ἐξ ἀχύρων ἢ τοῦ *alfa*, ἀγρωστοειδοῦς φυτοῦ τῆς Ἀλγερίας.

Ἐπεται τὸ τέλος.

ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ

ΟΙ ΦΟΒΟΙ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ

Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ βασιλέως τῶν Ἰουδαίων Δαβὶδ, τοῦ ἐξοργισάντος τὸν θεὸν διὰ τῆς διαταχθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἀπογραφῆς τοῦ λαοῦ του καὶ προκαλέσαντος ἐνεκα ταύτης κατὰ τὰς ἐβραϊκὰς δοξασίας, τὸν θάνατον μυριάδων ὑπηκόων του, μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, τὰ ἀπογραφικὰ τῶν κυβερνήσεων μέτρα ἦσαν εἰς τοὺς λαοὺς δυσάρεστα, παρανοοῦμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ κακῶς πάντοτε ἐκτιμώμενα. Ἀλλ' ἡ μὲν δυσπιστία τοῦ

ἡμετέρου λαοῦ πρὸς τὰ τοιαῦτα μέτρα ἐξηγεῖται τοῦλάχιστον, ἂν μὴ δικαιολογηται, διὰ λόγων ἱστορικῶν ἢ ἀπογραφῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Σόλωνος μέχρι τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορῶν τοῦ Βυζαντίου ἐφαίνετο ἔχουσαν μόνον σκοπὸν τὴν ἐπιμέτρησιν καὶ τὸν κανονισμόν τῶν φορολογικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων τῶν πολιτῶν. Ἀκατανόητοι ὅμως εἶναι οἱ φόβοι οὓς διεγείρει ἡ ἀπογραφὴ παρὰ λαοὺς μᾶλλον ἡμῶν προσηγμένους εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ γράμματα, καὶ τὸν γέλωτα κινῶσι τὰ ὑπὸ τούτων περὶ τῆς ἀπογραφῆς πιστευόμενα ἀποκνήματα παχυλῆς ἀμαθίας καὶ μωρίας τεραστίου. Ἐκ τῶν πολλῶν προκειμένων παραδειγμάτων τοιοῦτον ἀνοήτων φόβων, ἀκούομεθα νὰ διαλάβωμεν περὶ ἐνός μόνου, ἐπ' ἐσχάτων παρατηρηθέντος ἐν Γερμανίᾳ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων περιέργου, ἀριθμητικῶς δὲ μαρτυροῦντος ὅτι εἰς οὐδὲν ὄφειλε ἡ ἐκπαίδευσις, ἂν μὴ παρῆ ἐκ φύσεως νῦν ὑγιής.

Πρὸ τινος ἢ ἐν Βερολίνῳ γερμανικῆ ἀνθρωπολογικῆ ἐταιρία παρεκάλεσε τὸ πρωσσικὸν ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως νὰ διατάξῃ ἀπογραφὴν τῶν μαθητῶν τῶν δημοσίων ἐκπαιδευτηρίων, μετ' ἀκριβοῦς σημειώσεως τοῦ χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς κόμης καὶ τοῦ δέρματος. Ἐζήτηε δὲ τοῦτο ἡ ἐταιρία, ὅπως τὰ πορίσματα τῆς τοιαύτης ἀπογραφῆς χρησιμεύσωσιν αὐτῇ εἰς ἀνθρωπολογικὰ καὶ ἔθνομολογικὰς μελέτας, καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρίας κατανοῶσα καὶ ἐγκρίνουσα ἡ κυβερνήσις διέταξε τοὺς διευθυντὰς πάντων τῶν δημοσίων ἐκπαιδευτηρίων νὰ καταγράψωσι τοὺς μαθητὰς κατὰ τὸ χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς κόμης καὶ τοῦ δέρματος αὐτῶν. Ἀλλὰ μόλις ἤρχισεν ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑπουργικῆς διαταγῆς καὶ μεγάλη ἀνησυχία κατέλαβε τοὺς γονεῖς. Τί ὑπέκρυπτεν ἄρα ἡ τοιαύτη πρωτοφανὴς καὶ παράδοξος ἀπογραφὴ; Τί σκοπὸν εἶχεν ἡ κυβερνήσις ζητοῦσα νὰ μάθῃ τὸ χρῶμα τῆς κόμης τῶν τέκνων των; Ὅτι ἐσκόπει διὰ τούτου νὰ ἐπιβάλῃ νέον τινὰ φόρον δὲν τοῖς ἐφαίνετο πιθανόν· διότι τότε ἔπρεπε μᾶλλον νὰ πληροφορηθῇ περὶ τοῦ χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς κόμης τῶν γονέων, τῶν πληρωνόντων τοὺς φόρους. Οὐδὲ ἐμελέτα αὐξήσιν τῆς στρατολογίας, ἀφ' οὗ ἐν τῇ ἀπογραφῇ συγκατελέγοντο ἀδιακρίτως καὶ αἱ μαθήτριαι. Πάντως ὅμως δεινόν τι θὰ ἐμηχανᾶτο, καὶ διὰ τοῦτο ὄφειλον καὶ αὐτοὶ νὰ προσυλαχθῶσι δεόντως. Οὕτως ἄλλοι μὲν ἐκράτουν κατ' οἶκον τὰ τέκνα των, ἄλλοι μετέβαινον εἰς τὸ σχολεῖον καὶ παρελάμβανον αὐτὰ, ἐξυβρίζοντες τοὺς διδασκάλους ὡς συνενόχους τῶν τεκταινομένων. Ἀλλὰ βαθυμῆδόν ἤρχισε νὰ ἐξηγητῆται τὸ πρᾶγμα. Ἐν τοῖς χωρίοις τῆς πρωσσικῆς Πολωνίας ἐκρατύθη ἡ πεποίθησις ὅτι προε-

μελετήτο παιδομάζωμα, και ότι τὰ παιδιὰ ἐπρόκειτο νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ὅπου θὰ ἐβιάζοντο νὰ ἀσπασθῶσι τὸ ἀνατολικὸν δόγμα, και τὰ ἄρρενα θὰ κατετάσσοντο εἰς τὸν Ῥωσσιακὸν στρατόν. Ἡ ἐξήγησις αὕτη ἐράνη πιθανωτάτη. Ἀπὸ τῶν χωρίων διεδόθη εἰς τὰς κόμας και τὰς πόλεις. Πολλαχοῦ τῆς διοικήσεως Δάνταικ, οἱ γονεῖς προσήρχοντο κατηφεῖς και τεταραγμένοι πρὸς τοὺς διδασκάλους και ἡρώτων αὐτοὺς ἂν εἶναι ἀληθεῖς, ὅτι ὅλα τὰ παιδιὰ τῶν καθολικῶν, ὅσα ἔχουσι μακρὴν κόμην και γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς θὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Εἰς εὐρυῆς διδάσκαλος καθησύχαζε τοὺς ἐρωτῶντας αὐτόν, ἀνκοιῶν εἰς αὐτοὺς ἐμπιστευτικῶς ὅτι σκέπτεται μὲν ἡ κυβέρνησις νὰ μαζεύσῃ παιδιὰ, ἀλλὰ θὰ ἐκλέξῃ ἐκεῖνα μόνον, ὅσα ἔχουσι κυανὴν κόμην και πρασίνους ὀφθαλμοὺς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ παιδιὰ τοῦ ἐρωτῶντος δὲν εἶχον ὡς ἦτο ἐπόμενον τὰ σπανιώτατα ταῦτα φυσικὰ πλεονεκτήματα, ἐπίθετο οὗτος, ὅτι ἄλλους γονεῖς και οὐχὶ αὐτόν θὰ εὕρῃ τὸ κακόν, και ἀπήρχετο εἰς τὰ ἴδια ἡσυχας.

Ἐν Πίννε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἀναγκαζόμενοι νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ δι' ὑποθέσεις των χωρικοὶ ἐκράτουν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὰ παιδιὰ των. Ἐρωτῶμενοι δὲ διατί τὰ σύρουσι μεθ' ἑαυτῶν, ἀπεκρίνοντο δακρύνοντες, ὅτι μεγάλη συμφορὰ θὰ εὕρῃ τὰ παιδιὰ. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ὀφείλει νὰ παραδώσῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὸν Τσάρον τῆς Ῥωσσίας πολλὰς χιλιάδας γαλανόφθαλμα και ξανθὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια ἔχασεν εἰς τὸ χερτοπαίγιον. Καὶ διὰ τοῦτο αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐξήταζον οἱ διδάσκαλοι ποῖα παιδιὰ εἶνε ξανθὰ και γαλανὰ, διὰ νὰ τὰ σημειώσουν νὰ παραδοθῶν εἰς τοὺς Ῥώσους. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν περμένεται ἐν κλειστὸν ἀμάξιον, τὸ ἵσιον θὰ πάρῃ τὰ παιδιὰ. Διὰ νὰ μὴ τούς συμβῇ λοιπὸν τὸ κακόν, ὅτε θὰ ἔλειπον αὐτοὶ ἀπὸ τὸ χωριό, τὰ ἔφεραν μαζί των. Ἄλλοι πάλιν ἔλεγον, ὅτι ὁ Βισμαρκ, και ὄχι ὁ αὐτοκράτωρ, ἔχασεν εἰς τὰ χαρτιά τὰς χιλιάδας τῶν παιδιῶν. Οἱ συνετώτεροι ὅμως, ὅσοι ἀναγινώκοντες ἐφημερίδας παρηκολούθουν τὴν πολιτικὴν κίνησιν, ἐθεβκίουν, ὅτι τὰ διαδιδόμενα περὶ ἀπωλείας ἐν τῷ χερτοπαίγιῳ παιδιῶν ἦσαν ἀβάσιμα, τὸ δὲ ἀληθὲς ἦτο, ὅτι εἶχε σύμβασιν ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Τσάρον τόσα παιδιὰ, εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς οὐδετερότητος αὐτοῦ ἐν τῷ γαλλογερμανικῷ πολέμῳ. Ἄλλὰ τί τὰ ἤθελε τὰ παιδιὰ ὁ Τσάρος; Ἐν τῇ Πολωνίᾳ εἶχον πρόχειρον τὴν ἐξήγησιν. Ἡ Ῥωσσιακὴ κυβέρνησις ἐπώλησεν εἰς ἕνα βασιλέα τῶν Ἀράπηδων ἀντὶ ὑπερόγκου τιμήματος ἑξ χιλιάδας ὠραῖα κοράσια, ὅλα ξανθὰ. Τούτου ἕνεκα πανικὸς φόβος κατέλαβε τὰς ἀγάμους ξανθὰς χωρικὰς και πλείσται ἐσπευσαν νὰ νυμφευθῶσι μὴ

προσέχουσι παραπολὺ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ γαμβροῦ, τοῦτο δὲ μόνον ζητοῦσαι, νὰ ἀποφύγῃσι τὸν βασιλέα τῶν Ἀράπηδων.

Ἄλλαχοῦ τὸν Τσάρον ἀντικαθίστη ὁ Σουλτάνος. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κούλμ. Θόρνερ ἔλεγεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας παίζων χαρτιά μετὰ τὸν Σουλτάνον ἔχασε δέκα χιλιάδας παιδιὰ· ὅτι ὁ Σουλτάνος ἔστειλε Ἀράπηδες, διὰ νὰ παραλάβωσι τὰ παιδιὰ, ὅτι θὰ τὰ ἀρπάσωσιν ἐξερχόμενα τοῦ σχολείου, ὅτι οἱ διδάσκαλοι εἶναι συνεννοημένοι και θὰ τοὺς βοηθήσωσι, διότι ἔχουσι συμφέρον, ἐπειδὴ θὰ λάβωσι πέντε γερμανικὰ τάλληρα διὰ καθὲ παιδί, τὸ ὅποιον θὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς Ἀράπηδες. Ἡ Ἀστυνομία πολλαχοῦ ἠναγκάσθη νὰ παρέμβῃ ὅπως προστατεύσῃ τοὺς διδασκάλους, σῶζουσα αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μακίας τοῦ πλήθους. Ἐν τῷ διαμερίσματι Κροτσίνου διεδόθη ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ὤφειλεν ἀπὸ τὸ χερτοπαίγιον εἰς τὸν Σουλτάνον τῶν Τούρκων 40,000 ξανθὰ και γαλανὰ παιδιὰ, ὠρίζετο δὲ και ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἡ παράδοσις αὐτῶν. Ἐν τινι χωρίῳ τοῦ δήμου Πλέσεν, ὀλίγον πρὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπισκέφθη τὸ δημοτικὸν σχολεῖον δέπιθεωρητῆς τῶν σχολειῶν. Τὰ ὀλίγα παιδιὰ, τὰ ὅποια εὕρισκοντο ἐν τῷ σχολείῳ, ἄμα εἶδον νὰ εἰσέλθῃ ὁ ἄγνωστος ξένος, ἐτρέψαν περιδεῆ εἰς φυγὴν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν θύραν, ἄλλα ἀπὸ τὰ παράθυρα, και ἔτρεξαν νὰ κρυβῶσιν εἰς τοὺς ἄγρους. Αἱ δὲ μητέρες και οἱ πατέρες ὄρμητους ὠπλισμένοι εἰς τὸ σχολεῖον, διὰ φωνῶν και ἀπειλῶν ζητοῦντας νὰ προστατεύσωσι τὰ τέκνα των. Τὰ αὐτὰ συνέβησαν και ἐν ἐτέρῳ δήμῳ. Ἐν Σδοῦνη διεδίδετο, ὅτι δὲν θὰ δοθῶσι τὰ παιδιὰ εἰς τὸν Σουλτάνον, ἀλλ' εἰς τοὺς μακίρους τῆς Ἀμερικῆς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπωλήθησαν· ὠρίζετο δὲ ἐν πάσῃ ἀκριβεῖ και ὁ ἀριθμὸς τῶν πωληθέντων και οἱ ὄροι τῆς ἀγορᾶς.

Καθ' ὃν χρόνον ἐπεκράτουν παρὰ τῷ λαῷ τοιοῦτοι φόβοι, ἔφθασαν κατὰ κακὴν τύχην εἰς τὴν πόλιν Πόσεν μαῦροι Ἀφρικανοί, οὗς ἐταιρία τις περιήγεν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ἐπιδεικνύουσα πρὸς χρηματισμόν. Αἱ ἄοριστοι ὑπόνοιαι προσέλαβον σάρκας και ὀστέα, ἐν ἀκρεῖ δὲ διεδόθη ἀνὰ τὴν πόλιν, ὅτι ἦλθον οἱ Ἀράπηδες, οἱ ὅποιοι θὰ πάρουν τὰ παιδιὰ. Μεγάλῃ ἢ ἐκ τούτου ταραχῇ τῶν πολιτῶν, πολλὰ δὲ ἀτακτῆματα ἐπηκολούθησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς και μετὰ δυσκολίας ἐδυνήθη ἡ δημοσία δύναμις νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν.

Οὕτως ἡ ἐν Βερολίῳ γερμανικὴ ἀνθρωπολογικὴ ἐταιρία, πλὴν τῶν ζητημάτων ἅτινα ἐσκόπει νὰ ἐρευνήσῃ διὰ τῆς ἀπογραφῆς, ἦν προσκάλεσεν, ἔλαβεν εὐκαιρίαν νὰ προβῇ και εἰς προσθέτους ἐθνολογικὰς μελέτας, ὧν τὰ πορίσματα δὲν εἶναι βεβαίως πολὺ εὐάρεστα, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἀναπτύξεως και τῆς νοσημοσύνης μεγάλου μέρους τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ.

..Π